

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ, ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

**Λογιστικά Πρότυπα και Ποιότητα Κερδών:
Συστηματική Ανασκόπηση της Βιβλιογραφίας**

ΤΣΑΤΑ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:

ΙΑΚΩΒΙΔΟΥ ΜΕΛΠΩ, ΜΟΡΦΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΑΘΗΝΑ

ΜΑΪΟΣ 2026

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η συστηματική ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας, σχετικά με τη σχέση μεταξύ των λογιστικών προτύπων και της ποιότητας των κερδών, με ιδιαίτερη έμφαση στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS). Η παρούσα μελέτη επιδιώκει να διερευνήσει το κατά πόσο η υιοθέτηση των IFRS συνδέεται με τη βελτίωση ή την επιδείνωση της ποιότητας των δημοσιευμένων οικονομικών αποτελεσμάτων. Επίσης, επιδιώκει την ανάδειξη των θεσμικών και εταιρικών παραγόντων, που μεσολαβούν στην σχέση αυτή. Η παρούσα μελέτη βασίστηκε στη μεθοδολογία της συστηματικής ανασκόπησης, ακολουθώντας τις κατευθυντήριες γραμμές PRISMA. Η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε στις βάσεις δεδομένων Scopus, ScienceDirect και MDPI. Στο πλαίσιο της αναζήτησης, συνδυάστηκαν λέξεις-κλειδιά σχετικές με τα IFRS, την ποιότητα κερδών και τη διαχείριση των κερδών. Μετά από τη διαδικασία του ελέγχου και του αποκλεισμού βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων ένταξης και αποκλεισμού, συμπεριλήφθηκαν 17 μελέτες στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση. Τα αποτελέσματα της θεματικής ανάλυσης οδήγησαν στη διαμόρφωση τεσσάρων βασικών θεματικών ενοτήτων. Αρχικά, σημαντικός αριθμός μελετών διαπιστώθηκε ότι αναφέρει μείωση της διαχείρισης κερδών μετά την υιοθέτηση των IFRS. Το αποτέλεσμα αυτό δείχνει βελτίωση της ποιότητας των κερδών. Όμως, εντοπίστηκαν και μελέτες που δεν διαπιστώνουν στατιστικά σημαντική επίδραση ή μελέτες που συμπεραίνουν ακόμη και αρνητικές συνέπειες, και δη, σε περιβάλλοντα με αδύναμους μηχανισμούς επιβολής των IFRS. Παράλληλα, ο ρόλος του θεσμικού πλαισίου και της εταιρικής διακυβέρνησης προέκυψε ως καθοριστικός για την αποτελεσματικότητα των προτύπων IFRS. Τέλος, η επίδραση των IFRS εκτείνεται πέραν της στενής έννοιας της ποιότητας των κερδών. Αναλυτικότερα, ασκεί επιρροή στη συγκρισιμότητα και στο εν γένει πληροφοριακό περιβάλλον των αγορών.

Λέξεις-κλειδιά: IFRS, Ποιότητα Κερδών, Διαχείριση Κερδών, Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση, Θεσμικό Περιβάλλον.

ABSTRACT

The purpose of this dissertation is to systematically review the international literature on the relationship that exists between accounting standards and earnings quality, with particular emphasis on International Financial Reporting Standards (IFRS). This study seeks to investigate whether the adoption of IFRS is related to the improvement or deterioration of the published financial results' quality. The current dissertation, also, aims to highlight the institutional and corporate factors, which mediate the above mentioned relationship. This study was based on the methodology of the systematic review. It followed the PRISMA guidelines. The search was carried out in the Scopus, ScienceDirect and MDPI databases. In the context of the search, keywords that are related to IFRS, earnings quality and earnings management, were combined. After the screening and exclusion process, that had been based on predefined inclusion and exclusion criteria, 17 studies were included in this systematic review. The thematic analysis's results led to the formation of four main thematic units. Initially, a significant number of studies were found to report a decrease in earnings management after the adoption of IFRS. This result shows an improvement in earnings quality. However, studies were also identified, that did not find a statistically significant effect or studies that even concluded negative consequences, especially in environments with weak IFRS enforcement mechanisms. At the same time, the role of the institutional framework and corporate governance emerged as decisive for the IFRS standards' effectiveness. Finally, the impact of IFRS extends beyond the narrow concept of earnings quality. More specifically, it has an impact on comparability and the general information environment of the markets.

Keywords: IFRS, Earnings Quality, Earnings Management, Financial Reporting, Institutional Environment.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την παρούσα διπλωματική εργασία θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, η οποία με στήριξε με μοναδικό τρόπο καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας αυτής, προσφέροντάς μου δύναμη κι ενθάρρυνση.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	iv
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1 Σκοπός και στόχοι.....	1
1.2 Ερευνητικά ερωτήματα	2
1.3 Σπουδαιότητα μελέτης και συμβολή στη γνώση	2
1.4 Περιγραφή δομής.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	7
2.1 Εννοιολογική προσέγγιση της ποιότητας των κερδών.....	7
2.2 Λογιστικά πρότυπα και χρηματοοικονομική πληροφόρηση.....	9
2.3 Εμπειρικά ευρήματα για τη σχέση IFRS και ποιότητας κερδών	11
2.4 Θεσμικοί και εταιρικοί παράγοντες που μεσολαβούν στη σχέση	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	20
4.1 IFRS και μείωση της διαχείρισης των επιπέδων κερδοφορίας	23
4.2 Μη σημαντική ή αρνητική επίδραση των IFRS στην ποιότητα των κερδών....	27
4.3 Ο καθοριστικός ρόλος του θεσμικού περιβάλλοντος	30
4.4 IFRS και ποιότητα πληροφόρησης πέραν της ποιότητας των κερδών	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ.....	36
5.1 Συνολική σύνθεση των ευρημάτων	36
5.2 Θεωρητική συμβολή της μελέτης.....	38
5.3 Πρακτικές και κανονιστικές εισηγήσεις	42

5.3.1 Εισηγήσεις προς ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές	42
5.3.2 Εισηγήσεις προς επιχειρήσεις και διοικητικά στελέχη	43
5.3.3 Εισηγήσεις προς ελεγκτές και επενδυτές.....	44
5.4 Κενά που εντοπίστηκαν στη βιβλιογραφία	45
5.5 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	47
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Σκοπός και στόχοι

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η συστηματική ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας, σχετικά με τη σχέση που υπάρχει μεταξύ των λογιστικών προτύπων (Accounting Standards) και της ποιότητας των κερδών (Earnings Quality).

Η παρούσα προτεινόμενη διπλωματική εργασία, αναλυτικότερα, επιδιώκει την αποσαφήνιση του κατά πόσο και με ποιον τρόπο τα διαφορετικά λογιστικά πλαίσια, όπως είναι επί παραδείγματι τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) και τα εθνικά πρότυπα, επηρεάζουν τη διαφάνεια, την αξιοπιστία και τη συγκρισιμότητα των δημοσιευμένων οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρηματικών οντοτήτων.

Ως εκ τούτου, στόχος της παρούσας εργασίας είναι η σύνθεση των ευρημάτων της υφιστάμενης βιβλιογραφίας, από τις πλέον πρόσφατες εμπειρικές και θεωρητικές μελέτες, εντοπίζοντας τις κοινές τάσεις, τις αντιφάσεις και τα προκύπτοντα ερευνητικά κενά. Με τον τρόπο αυτόν, η παρούσα διπλωματική εργασία επιδιώκει να συμβάλει στη βαθύτερη κατανόηση του ρόλου των λογιστικών προτύπων στη διαμόρφωση της ποιότητας των κερδών και στην ενίσχυση της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης προς το επενδυτικό κενό, τις εκάστοτε αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές και το σύνολο των λοιπών ενδιαφερόμενων μερών.

Δεδομένου του ανωτέρω σκοπού της, στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας τίθενται οι κάτωθι στόχοι:

- Η παρουσίαση των εμπειρικών ευρημάτων που προκύπτουν από τη διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με τη σύνδεση της εφαρμογής των λογιστικών προτύπων με τη βελτίωση ή επιδείνωση της ποιότητας των κερδών.
- Ο εντοπισμός των παραγόντων, που μεσολαβούν στη σχέση μεταξύ των λογιστικών προτύπων και της ποιότητας των κερδών, όπως είναι επί παραδείγματι η εταιρική διακυβέρνηση, το χρηματοοικονομικό περιβάλλον και οι ελεγκτικοί μηχανισμοί.

- Ο εντοπισμός των μεθοδολογικών κενών και των αντιφάσεων των μέχρι σήμερα μελετών, προτείνοντας συγκεκριμένες κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα.

1.2 Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα, στα οποία επιδιώκει να απαντήσει η παρούσα διπλωματική εργασία είναι τα εξής:

1. Πώς σχετίζεται η υιοθέτηση των λογιστικών προτύπων με την ποιότητα των κερδών, σύμφωνα με τα ευρήματα της βιβλιογραφίας της τελευταίας δεκαετίας;
2. Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα των κερδών των επιχειρήσεων, σύμφωνα με τα ευρήματα της βιβλιογραφίας της τελευταίας δεκαετίας;
3. Τι κενά εντοπίζονται στη βιβλιογραφία της τελευταίας δεκαετίας ως προς τη μελέτη της σχέσης των λογιστικών προτύπων και της ποιότητας των κερδών;

1.3 Σπουδαιότητα μελέτης και συμβολή στη γνώση

Αρχικά, επισημαίνεται ότι η ποιότητα των κερδών αποτελεί έναν κρίσιμο παράγοντα για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων των οργανισμών, ανεξαρτήτως του τομέα στον οποίο δραστηριοποιούνται και ανεξαρτήτως του μεγέθους τους (Steingen & Löw, 2025). Όσον αφορά την εννοιολογική αποσαφήνιση της ποιότητας των κερδών, οι Rao et al. (2025) αναφέρουν ότι πρόκειται για τον βαθμό, στον οποίο τα λογιστικά κέρδη αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά οικονομικά γεγονότα μίας επιχειρηματικής οντότητας.

Παράλληλα, η ποιότητα των κερδών δέχεται επιρροές από επιπρόσθετους ποικίλους παράγοντες. Για παράδειγμα, επηρεάζονται από τις εκάστοτε εφαρμοζόμενες λογιστικές πολιτικές, από τις διαχειριστικές εκτιμήσεις, αλλά και από τα εφαρμοζόμενα λογιστικά πρότυπα (Lee, 2019; Siladjaja et al., 2022).

Εν συνεχεία, όσον αφορά τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS), τέθηκαν σε εφαρμογή στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Μάλιστα, η πρακτική τους εφαρμογή θεωρήθηκε ως βήμα προς τη βελτίωση της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τους

Oh & Jeon (2022) και Lee (2019), οι επιχειρήσεις που υιοθέτησαν τα IFRS εμφάνισαν βελτιωμένη συνάφεια και προβλεψιμότητα των επιπέδων της κερδοφορίας τους.

Ωστόσο, οι Misztal & Comporek (2020) και οι Amer et al. (2025) υποστήριξαν ότι η μετάβαση προς τα IFRS αύξησε τις διαθέσιμες ευκαιρίες για χειραγώγηση κερδών. Πρόκειται για μία αρνητική απότοκο, η οποία ήταν μάλιστα εντονότερη σε χώρες, στις οποίες δεν υπήρχαν αυστηροί ελεγκτικοί και εποπτικοί μηχανισμοί.

Κατόπιν, πιο πρόσφατες μελέτες των Edeh et al. (2025) και των Mlawu et al. (2025), έδειξαν ότι η βελτίωση της ποιότητας των κερδών δεν εξαρτάται μόνο από τα ίδια τα λογιστικά πρότυπα που εφαρμόζονται από την πλευρά μίας επιχειρηματικής μονάδας. Απεναντίας, εξαρτώνται και από το θεσμικό και πολιτισμικό πλαίσιο που επικρατεί σε κάθε χώρα.

Οι Mai et al. (2025), επίσης, ανέφεραν ότι η εταιρική διακυβέρνηση, η ποιότητα των ελεγκτικών μηχανισμών και η ακολούθηση του εκάστοτε εφαρμοζόμενου κανονιστικού πλαισίου, αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό το προκύπτον αποτέλεσμα.

Συν τοις άλλοις, η βιβλιογραφία προσεγγίζει την ποιότητα των κερδών μέσα από διάφορους ποσοτικούς δείκτες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι ο βαθμός της διαχείρισης των κερδών (earnings management), η συντηρητικότητα, η αυτοσυσχέτιση και η αβεβαιότητα των μετρήσεων των επιπέδων κερδοφορίας (Rahman et al., 2024; Rao et al., 2025). Ως ετούτου η ποιότητα των κερδών δεν αποτελεί μία μονοδιάστατη έννοια. Αντιθέτως πρόκειται για μία έννοια πολυπαραγοντική, φέρουσα θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις οι οποίες ποικίλλουν μεταξύ τους.

Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι η παρούσα συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας στηρίζεται κυρίως σε μελέτες που εξετάζουν τη σχέση μεταξύ της υιοθέτησης των IFRS και της ποιότητας κερδών.

Ενδεικτικά, οι Francis et al. (2004) προσδιορίζουν επτά διαστάσεις ποιότητας κερδών, συνδέοντάς τις με τις αγορές κεφαλαίου, ενώ οι Ball & Shivakumar (2006) εστιάζουν στον ρόλο των IFRS στην ενίσχυση της λογιστικής συντηρητικότητας. Οι Mattei et al. (2020) τεκμηριώνουν τη βελτίωση στη συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων στην Ευρώπη, ενώ οι Abu Alrub et al. (2020) αναφέρουν βελτίωση της διαχείρισης της κερδοφορίας σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένες

χώρες, μετά την υιοθέτηση των IFRS. Αυτό, μάλιστα, δείχνει ότι η ποιότητα εξαρτάται σε μεγαλύτερο βαθμό από θεσμικούς, παρά από λογιστικούς παράγοντες.

Εν κατακλείδι, η εκ της βιβλιογραφίας προκύπτουσα εικόνα δείχνει ότι τα λογιστικά πρότυπα, από μόνα τους, δεν διασφαλίζουν την υψηλή ποιότητα των κερδών. Αντιθέτως, αποτελούν ένα μέρος ενός ευρύτερου περιβάλλοντος εταιρικής διακυβέρνησης, εποπτείας, ελέγχου και αξιών που αφορούν την οργανωσιακή κουλτούρα.

Η παρούσα συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας φιλοδοξεί να συγκεντρώσει και να αξιολογήσει τη σχετική βιβλιογραφία της τελευταίας δεκαετίας, συνθέτοντας τα εξ αυτής προκύπτοντα πορίσματα, με τέτοιο τρόπο, ώστε να εντοπιστούν και να καταστούν κατανοητοί οι κρίσιμοι προσδιοριστικοί παράγοντες και τα υπάρχοντα ερευνητικά κενά.

Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι το προς μελέτη θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι βαρύνουσας σημασίας για τη λογιστική και τη χρηματοοικονομική επιστήμη, αλλά και ειδικότερα για τον τραπεζικό κλάδο. Άλλωστε, η ποιότητα των κερδών αποτελεί ένα κρίσιμο ζήτημα για τη διαφάνεια και την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Ο λόγος έγκειται στο ότι επηρεάζει άμεσα τις αποφάσεις των επενδυτών, των δανειστών, των ρυθμιστικών αρχών και όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

Ειδικότερα δε, στο τραπεζικό περιβάλλον, η ακριβής απεικόνιση των αποτελεσμάτων αποκτά ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα. Αυτό συμβαίνει δεδομένης της συστημικής σημασίας των τραπεζών, αλλά και δεδομένου του πολύπλοκου πλαισίου ελέγχου και των υψηλών κανονιστικών απαιτήσεων.

Ως εκ τούτου, η μελέτη της σχέσης που υπάρχει μεταξύ των λογιστικών προτύπων και της ποιότητας κερδών επιτρέπει την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι λογιστικές αρχές ασκούν επιρροή στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Συν τοις άλλοις, επιτρέπει την κατανόηση του πώς μπορεί να αποφευχθεί η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων, μέσω της παρουσίας και εφαρμογής κατάλληλων θεσμικών μηχανισμών.

Επιπλέον, η παρούσα αυτή ανάλυση συμβάλλει στην κατανόηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι λογιστές και οι ελεγκτές. Πρόκειται για προκλήσεις, οι οποίες στις

περισσότερες περιπτώσεις αφορούν το πεδίο της επαγγελματικής κρίσης, αλλά και το πεδίο των ηθικών διλημμάτων, τα οποία καταλήγουν να ανακύπτουν επί της λογιστικής πρακτικής.

Τέλος, επισημαίνεται ότι το προσωπικό ενδιαφέρον που υπάρχει για την εκπόνηση αυτής της διπλωματικής εργασίας πηγάζει από την επιθυμία της εμβάθυνσης σε σύγχρονα ζητήματα χρηματοοικονομικής λογιστικής, που επιφέρουν ουσιαστικές επιπτώσεις στη λειτουργία και στη φερεγγυότητα των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Παράλληλα, η κατανόηση των εν λόγω θεμάτων προσδίδει ένα σημαντικό εφόδιο για την επαγγελματική σταδιοδρομία σε τομείς, όπως επί παραδείγματι η ελεγκτική, η διαχείριση κινδύνων, η χρηματοοικονομική ανάλυση και η κανονιστική συμμόρφωση. Μέσω της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας, δεν επιδιώκεται μόνο η ακαδημαϊκή εμβάθυνση, αλλά επιδιώκεται και η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης απέναντι στις προκλήσεις και στις εξελίξεις, με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπο το σύγχρονο τραπεζικό και λογιστικό περιβάλλον.

1.4 Περιγραφή δομής

Στο πρώτο παρόν εισαγωγικό κεφάλαιο αναφέρθηκαν ο σκοπός και οι στόχοι της παρούσας διπλωματικής εργασίας και διευκρινίστηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα που αναμένεται να απαντηθούν κατόπιν της ολοκλήρωσης αυτής. Στη συνέχεια, τεκμηριώθηκε η σπουδαιότητα της παρούσας μελέτης και περιγράφηκε η δομή της.

Στο δεύτερο κεφάλαιο ακολουθεί η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας. Αναλυτικότερα, αφού πραγματοποιείται η εννοιολογική προσέγγιση της ποιότητας των κερδών, ακολουθεί η ανάλυση των λογιστικών προτύπων και της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Στη συνέχεια, το δεύτερο κεφάλαιο επικεντρώνεται στα εμπειρικά ευρήματα που εντοπίζονται στην υφιστάμενη βιβλιογραφία για την σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ των IFRS και της ποιότητας της κερδοφορίας. Τέλος, αναλύονται οι θεσμικοί και εταιρικοί παράγοντες που μεσολαβούν στη σχέση αυτή.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται η μεθοδολογία της συστηματικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας που ακολουθήθηκε στην παρούσα διπλωματική εργασία. Πρόκειται για τη μεθοδολογία που βασίστηκε στις κατευθυντήριες γραμμές PRISMA.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται η ανάλυση των δεδομένων της συστηματικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης, καθώς επίσης και η ερμηνεία τους. Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι τα αποτελέσματα της συστηματικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας παρουσιάστηκαν μέσω της θεματικής ανάλυσης. Τα θέματα που προέκυψαν είναι τέσσερα. Αρχικά, αναλύεται η σχέση μεταξύ της υιοθέτησης των IFRS και της μείωσης των επιπέδων της διαχείρισης της κερδοφορίας. Στη συνέχεια, το δεύτερο θέμα αφορά τη μη σημαντική ή αρνητική επίδραση της υιοθέτησης των IFRS στην ποιότητα των κερδών. Το τρίτο θέμα που αναλύεται αφορά τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζει το θεσμικό περιβάλλον. Το τέταρτο και τελευταίο θέμα που προέκυψε αφορά την σχέση μεταξύ των IFRS και της ποιότητας πληροφόρησης, εκτός από την ποιότητα της κερδοφορίας που αναλύεται στις δύο πρώτες θεματικές ενότητες του παρόντος κεφαλαίου.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο παρατίθενται τα τελικά συμπεράσματα και οι γενικές εισηγήσεις που προκύπτουν στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Αρχικά, παρουσιάζεται η συνολική σύνθεση των ευρημάτων της συστηματικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας. Εν συνεχεία, τεκμηριώνεται η θεωρητική συμβολή της παρούσας εργασίας. Κατόπιν, ακολουθούν οι πρακτικές κανονιστικές εισηγήσεις προς τις ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές, προς τις επιχειρήσεις και τα διοικητικά τους στελέχη, αλλά και προς τους ελεγκτές και επενδυτές. Κατόπιν, παρουσιάζονται τα κενά που εντοπίστηκαν στην υφιστάμενη βιβλιογραφία και τέλος, δίνονται προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εννοιολογική προσέγγιση της ποιότητας των κερδών

Αρχικά, διευκρινίζεται ότι η ποιότητα των κερδών (earnings quality) αποτελεί μία έννοια, που υπάγεται στο πλαίσιο της σύγχρονης χρηματοοικονομικής λογιστικής και η οποία συνδέεται άμεσα με την αξιοπιστία και τη χρησιμότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Σε εννοιολογικό επίπεδο, η ποιότητα των κερδών αναφέρεται στον βαθμό κατά τον οποίο τα λογιστικά κέρδη αντικατοπτρίζουν πιστά τα πραγματικά οικονομικά γεγονότα. Επίσης, η ποιότητα των κερδών αναφέρεται και στον βαθμό στον οποίο τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα μίας επιχειρηματικής οντότητας αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα που αφορά τη βιώσιμη οικονομική απόδοση της επιχείρησης (Rao et al., 2025).

Άρα, υπό την ανωτέρω αναφερόμενη έννοια, τα υψηλής ποιότητας κέρδη χαρακτηρίζονται από διαφάνεια, συνέπεια και προβλεψιμότητα. Απεναντίας, τα χαμηλής ποιότητας κέρδη ενδέχεται να επηρεάζονται από διαχειριστικής φύσεως παρεμβάσεις και λογιστικές εκτιμήσεις. Πέραν αυτών, είναι ενδεχόμενο να δέχονται επιρροή ακόμα και από ευκαιριακές επιλογές των πολιτικών.

Οι Francis et al. (2004), στο πλαίσιο της μελέτης που διεξήγαγαν προβαίνουν στην διάκριση μεταξύ των λογιστικών και οικονομικών κερδών. Πιο αναλυτικά, τα λογιστικά κέρδη βασίζονται στους κανόνες αναγνώρισης και επιμέτρησης που επιβάλλουν τα εκάστοτε λογιστικά πρότυπα. Από την άλλη πλευρά, τα οικονομικά κέρδη αντικατοπτρίζουν την πραγματική δημιουργία αξίας για το μετοχικό κοινό.

Η απόκλιση που υπάρχει μεταξύ των δύο αυτών μεγεθών αποτελεί βασικό πεδίο μελέτης, όπως αναφέρουν οι Francis et al. (2004). Μάλιστα, αυτό συμβαίνει σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό σε περιβάλλοντα όπου υφίστανται περιθώρια διακριτικής ευχέρειας (discretion) εκ μέρους των διοικητικών στελεχών.

Όσον αφορά τη θεωρητική θεμελίωση της έννοιας της ποιότητας των κερδών, αυτή υπάγεται κυρίως στη θεωρία της αντιπροσώπευσης (agency theory). Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με το συγκεκριμένο θεωρητικό πλαίσιο, η ασυμμετρία της πληροφόρησης που υπάρχει μεταξύ της διοίκησης και των μετόχων δημιουργεί κίνητρα για

χειραγώγηση των αποτελεσμάτων. Απώτερος σκοπός της χειραγώγησης αυτής είναι η επίτευξη προσωπικών ή βραχυπρόθεσμων στόχων (Rahman et al., 2024).

Παράλληλα, η θεωρία της ασυμμετρίας της πληροφόρησης (information asymmetry) υποστηρίζει ότι τα κέρδη υψηλής ποιότητας μειώνουν την αβεβαιότητα που έχει το επενδυτικό κοινό. Την ίδια στιγμή, περιορίζουν ακόμα και το κόστος κεφαλαίου (Francis et al., 2004).

Σε εμπειρικό επίπεδο, η ποιότητα των κερδών προσεγγίζεται μέσω πολλαπλών διαστάσεων. Πιο αναλυτικά, οι Francis et al. (2004) προσδιόρισαν επτά χαρακτηριστικά ποιότητας. Μεταξύ των χαρακτηριστικών αυτών συμπεριλαμβάνονται η διαχρονική σταθερότητα (persistence), η προβλεψιμότητα (predictability), η μεταβλητότητα, η ποιότητα των δεδουλευμένων (accruals quality) και η συνάφεια με τις αγοραίες αξίες (value relevance).

Όσον αφορά τη διαχρονική σταθερότητα, αναφέρεται στον βαθμό κατά τον οποίο τα τρέχοντα κέρδη επαναλαμβάνονται στο μέλλον. Από την άλλη πλευρά, η προβλεψιμότητα αφορά την ικανότητά τους να εκτιμούν με ακρίβεια τα μελλοντικά αποτελέσματα (Francis et al., 2004).

Επί του σημείου τούτου, ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στη διαχείριση των κερδών (earnings management). Πιο συγκεκριμένα, η διαχείριση των κερδών αποτελεί έναν βασικό δείκτη της χαμηλής ποιότητάς τους. Η εν λόγω διαχείριση μπορεί να λάβει τη μορφή χειραγώγησης δεδουλευμένων (accrual-based earnings management) ή πραγματικών συναλλαγών (real earnings management) (Edeh et al., 2025; Mlawu et al., 2025).

Επιπλέον, η συντηρητικότητα (conservatism) θεωρείται ένδειξη υψηλότερης ποιότητας. Ο λόγος για τον οποίο συμβαίνει αυτό έγκειται στο ότι οδηγεί σε ταχύτερη αναγνώριση ζημιών σε σχέση με τα κέρδη. Έτσι, καταλήγει να ενισχύει την αξιοπιστία της πληροφόρησης (Edeh et al., 2025).

Η μελέτη που διεξήχθη από τους Siladjaja et al. (2022) δείχνει ότι η ποιότητα των κερδών δεν αποτελεί μία μονοδιάστατη έννοια. Πρόκειται για ένα πολυπαραγοντικό κατασκευάσμα, που επηρεάζεται από θεσμικούς, πολιτισμικούς και εταιρικούς παράγοντες.

Επιπλέον, η εθελοντική ενίσχυση της διαφάνειας, όπως μέσω πρόσθετων ελέγχων ή γνωστοποιήσεων, δύναται να βελτιώσει σε σημαντικό βαθμό την αξιοπιστία των δημοσιευμένων αποτελεσμάτων (Rao et al., 2025). Εν γένει, λοιπόν, η ποιότητα των κερδών αποτελεί έναν κεντρικής σημασίας δείκτη της αποτελεσματικότητας του λογιστικού συστήματος και της εταιρικής διακυβέρνησης μίας επιχειρηματικής οντότητας. Μάλιστα, η πολυδιάστατη φύση της καθιστά αναγκαία την ταυτόχρονη εξέταση ποσοτικών δεικτών και θεσμικών παραγόντων. Έτσι, είναι δυνατόν να αποτιμηθεί ο βαθμός στον οποίο τα δημοσιευμένα κέρδη ανταποκρίνονται στην πραγματική οικονομική απόδοση μίας επιχείρησης.

2.2 Λογιστικά πρότυπα και χρηματοοικονομική πληροφόρηση

Τα λογιστικά πρότυπα αποτελούν το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο, βάσει του οποίου διαμορφώνεται και παρουσιάζεται η χρηματοοικονομική πληροφόρηση των επιχειρηματικών οντοτήτων. Ο ρόλος που διαδραματίζουν είναι καθοριστικής σημασίας. Ο λόγος έγκειται στο ότι ασκούν άμεση επιρροή στον τρόπο αναγνώρισης, επιμέτρησης και γνωστοποίησης των οικονομικών συναλλαγών. Κατ' επέκταση, τα λογιστικά πρότυπα διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο και στη διαφάνεια και στη συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων.

Σε διεθνές επίπεδο, τα πλέον διαδεδομένα λογιστικά πλαίσια είναι τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS), τα US GAAP και τα επιμέρους εθνικά πρότυπα. Τα εθνικά πρότυπα, όμως, διαφέρουν ως προς τη φιλοσοφία, τη δομή και τον βαθμό κανονιστικής αυστηρότητας.

Η υιοθέτηση των IFRS στις αρχές της δεκαετίας του 2000 σηματοδότησε μία σημαντική μεταρρυθμιστική τομή στη διεθνή χρηματοοικονομική αναφορά. Ο βασικός τους στόχος ήταν η ενίσχυση της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών. Επιπροσθέτως, στόχος τους ήταν η ενίσχυση της ποιότητας της πληροφόρησης σε παγκόσμιο επίπεδο (Ball, 2006).

Σε αντίθεση με τα US GAAP, τα οποία χαρακτηρίζονται ως περισσότερο «rule-based», τα IFRS βασίζονται σε συγκεκριμένες αρχές (principle-based standards). Πιο αναλυτικά, τα IFRS παρέχουν μεγαλύτερο βαθμό επαγγελματικής κρίσης, τόσο στα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων, όσο και στους ίδιους τους ελεγκτές.

Πρόκειται για μία διαφορά μεταξύ των δύο ανωτέρω αναφερόμενων προτύπων, η οποία έχει αποτελέσει αντικείμενο έντονης θεωρητικής και εμπειρικής συζήτησης. Ο λόγος για τον οποίο έχει συμβεί αυτό είναι ότι η αυξημένη διακριτική ευχέρεια των IFRS δύναται είτε να ενισχύσει την πιστή απεικόνιση είτε να δημιουργήσει περιθώρια χειραγώγησης (Daske et al., 2008).

Θεωρητικά, τα λογιστικά πρότυπα λειτουργούν ως μηχανισμός περιορισμού της ασυμμετρίας της πληροφόρησης που υπάρχει μεταξύ της διοίκησης και των επενδυτών. Αυτό σημαίνει ότι μειώνουν το κόστος αντιπροσωπείας (agency cost). Την ίδια στιγμή, ενισχύουν την αποτελεσματικότητα των αγορών κεφαλαίου (Healy & Palepu, 2001).

Η θεωρία της αντιπροσώπευσης υποστηρίζει ότι ένα αυστηρό και σαφές λογιστικό πλαίσιο περιορίζει τη δυνατότητα που έχουν τα διοικητικά στελέχη στο να προβούν στην απόκρυψη πληροφοριών ή να μεταβάλουν τεχνητά τα οικονομικά αποτελέσματα που πρόκειται να δημοσιευτούν (Watts & Zimmerman, 1986). Παράλληλα, η θεωρία της πληροφόρησης (information perspective) τονίζει ότι η ποιότητα των προτύπων επηρεάζει το περιβάλλον της πληροφόρησης της επιχείρησης, αλλά και το κόστος κεφαλαίου (Francis et al., 2004).

Εμπειρικά, ο Ball (2006) υποστήριξε ότι τα υψηλής ποιότητας πρότυπα δεν επαρκούν από μόνα τους για τη βελτίωση της ποιότητας πληροφόρησης. Πρέπει σε κάθε περίπτωση να συνοδεύονται από ισχυρούς μηχανισμούς επιβολής και θεσμικής εποπτείας. Αντίστοιχα, οι Daske et al. (2008) διαπίστωσαν ότι τα οφέλη από την υιοθέτηση των IFRS είναι εντονότερα σε χώρες που διαθέτουν ανεπτυγμένα νομικά συστήματα και ισχυρή προστασία προς το επενδυτικό κοινό.

Τα ευρήματα αμφοτέρων των μελετών των Ball (2006) και Daske et al. (2008) έδειξαν ότι η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης δεν εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από το λογιστικό πλαίσιο. Εκτός του υφιστάμενου λογιστικού πλαισίου, εξαρτώνται και από το ευρύτερο θεσμικό περιβάλλον.

Συν τοις άλλοις, η μετάβαση από το ιστορικό κόστος στην εύλογη αξία (fair value accounting), η οποία προωθείται σε σημαντικό βαθμό από τα IFRS, έχει προκαλέσει συζητήσεις σχετικά με την αξιοπιστία, αλλά και αναφορικά με τη μεταβλητότητα των οικονομικών καταστάσεων. Πιο αναλυτικά, υποστηρίζεται ότι η εύλογη αξία ενισχύει τη συνάφεια (value relevance) της πληροφόρησης. Αυτό συμβαίνει για τον λόγο του

ότι αντανακλά τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Ωστόσο, ενδέχεται να αυξάνει την υποκειμενικότητα και την αβεβαιότητα των εκτιμήσεων (Barth et al., 2008).

2.3 Εμπειρικά ευρήματα για τη σχέση IFRS και ποιότητας κερδών

Η σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ της υιοθέτησης των IFRS και της ποιότητας των κερδών έχει αποτελέσει κεντρικό ζήτημα στη διεθνή λογιστική βιβλιογραφία. Από θεωρητικής άποψης, τα IFRS σχεδιάστηκαν με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας, της συγκρισιμότητας και της αξιοπιστίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε διεθνές επίπεδο (Ball, 2006), όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα του παρόντος κεφαλαίου.

Ωστόσο, το ερώτημα είναι κατά πόσο η υιοθέτησή τους οδηγεί πράγματι σε βελτίωση της ποιότητας των κερδών. Πρόκειται για ένα ερώτημα, η απάντηση του οποίου παραμένει σύνθετη και πολυπαραγοντική, όπως θα αποδειχτεί στη συνέχεια.

Σύμφωνα με τη θεωρία της αντιπροσώπευσης (agency theory), τα λογιστικά πρότυπα λειτουργούν ως μηχανισμός περιορισμού της ευκαιριακής συμπεριφοράς της διοίκησης (Watts & Zimmerman, 1986). Αυτό σημαίνει ότι όσο πιο αυστηρό και διαφανές είναι το λογιστικό πλαίσιο, τόσο μικρότερα είναι τα περιθώρια διαχείρισης κερδών. Από αυτή τη σκοπιά, η υιοθέτηση των IFRS, ως ενιαίου διεθνούς πλαισίου υψηλής ποιότητας, αναμένεται να περιορίσει τη χειραγώγηση αποτελεσμάτων. Επίσης, αναμένεται να βελτιώσει χαρακτηριστικά, όπως είναι επί παραδείγματι η διαχρονική σταθερότητα (persistence), η προβλεψιμότητα (predictability) και η συνάφεια με τις αγοραίες αξίες (value relevance) (Francis et al., 2004).

Παράλληλα, η θεωρία της πληροφόρησης υποστηρίζει ότι τα υψηλής ποιότητας πρότυπα μειώνουν την ασυμμετρία της πληροφόρησης μεταξύ των επενδυτών και της διοίκησης. Αυτό σημαίνει ότι οδηγούν σε χαμηλότερα επίπεδα κόστους κεφαλαίου και σε υψηλότερη αποτελεσματικότητα των αγορών (Healy & Palepu, 2001). Στο πλαίσιο αυτό, τα IFRS θεωρούνται εργαλείο βελτίωσης του περιβάλλοντος πληροφόρησης των επιχειρηματικών μονάδων των επιχειρήσεων.

Ωστόσο, μία εναλλακτική θεωρητική προσέγγιση επισημαίνει ότι τα IFRS είναι πρότυπα τα οποία είναι βασισμένα σε συγκεκριμένες αρχές. Έτσι, παρέχουν σημαντικό βαθμό επαγγελματικής κρίσης. Η εν λόγω αυξημένη διακριτική ευχέρεια ενδέχεται να

δημιουργήσει περιθώρια ευκαιριακής εφαρμογής και εναλλακτικών λογιστικών επιλογών (Ball, 2006). Κατά συνέπεια, η επίδραση των IFRS στην ποιότητα των κερδών δεν εξαρτάται μόνο από το ίδιο το λογιστικό πλαίσιο. Πέραν αυτού, εξαρτάται και από το περιβάλλον της εφαρμογής του.

Στο σημείο αυτό, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται και στο ζήτημα της εύλογης αξίας (fair value accounting). Η εύλογη αξία ενσωματώνεται εκτενώς στα IFRS. Πιο συγκεκριμένα, η επιμέτρηση στην εύλογη αξία ενισχύει τη συνάφεια της πληροφόρησης. Αυτό συμβαίνει διότι αντισταθμίζει τις τρέχουσες αγοραίες συνθήκες, αλλά ταυτόχρονα αυξάνει την εξάρτηση από εκτιμήσεις και μοντέλα αποτίμησης (Barth et al., 2008). Έτσι, ενδέχεται να ενισχυθεί η υποκειμενικότητα και η μεταβλητότητα των κερδών. Αυτό μπορεί να επηρεάσει την αντιλαμβανόμενη ποιότητά τους.

Τέλος, η βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι η επίδραση των IFRS διαφοροποιείται ανάλογα με το θεσμικό πλαίσιο. Παραδείγματι, σε χώρες στις οποίες επικρατούν ισχυροί μηχανισμοί εποπτείας και επιβολής, τα οφέλη των IFRS είναι εντονότερα. Αυτό δεν συμβαίνει σε περιβάλλοντα που διαθέτουν αδύναμους θεσμούς, επί των οποίων τα επωφελή αποτελέσματα της υιοθέτησης των IFRS είναι περιορισμένα (Daske et al., 2008). Αυτό επιφέρει ως απότοκο την θεώρηση του ότι τα πρότυπα λειτουργούν εντός ενός ευρύτερου θεσμικού οικοσυστήματος.

2.4 Θεσμικοί και εταιρικοί παράγοντες που μεσολαβούν στη σχέση

Εκ της διεθνούς βιβλιογραφίας, όπως για παράδειγμα στη μελέτη του Ball (2006), διαφαίνεται ότι η σχέση που υπάρχει μεταξύ των λογιστικών προτύπων και της ποιότητας των επιπέδων κερδοφορίας δεν είναι γραμμική. Αντιθέτως, πρόκειται για μία σχέση, η οποία διαμεσολαβείται από ένα σύνολο θεσμικών, νομικών και εταιρικών παραγόντων.

Οι παράγοντες αυτοί καθορίζουν τον τρόπο εφαρμογής και επιβολής των προτύπων στην πράξη. Η υιοθέτηση υψηλής ποιότητας λογιστικών προτύπων, όπως είναι επί παραδείγματι τα IFRS, αποτελεί αναγκαία, αλλά όχι επαρκή συνθήκη για τη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (Ball, 2006).

Αρχικά, κομβικό ρόλο διαδραματίζει το θεσμικό περιβάλλον της χώρας. Η ισχύς του νομικού συστήματος, συνδυαστικά με την προστασία των επενδυτών και την αποτελεσματικότητα των εποπτικών μηχανισμών επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό το επίπεδο διαφάνειας, αλλά και την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων. Επ' αυτού, οι Daske et al. (2008) τεκμηρίωσαν ότι τα οφέλη από την υιοθέτηση των IFRS είναι εντονότερα σε χώρες με ισχυρούς μηχανισμούς επιβολής και αυστηρά συστήματα εποπτείας. Σε αντίθετη περίπτωση, τα πρότυπα ενδέχεται να εφαρμόζονται τυπικά και άρα, να μην επέρχεται ουσιαστική βελτίωση της ποιότητας των κερδών που αποτυπώνονται στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις.

Η διάκριση που υπάρχει μεταξύ των συστημάτων «*common law*» και «*code law*» έχει επίσης καταστεί ένας κρίσιμος παράγοντας. Πιο αναλυτικά, στα περιβάλλοντα «*common law*» κυριαρχεί η αγορά κεφαλαίου. Στα συγκεκριμένα περιβάλλοντα, η διαφάνεια αποτελεί μία θεμελιώδη απαίτηση. Έτσι, τα λογιστικά πρότυπα συνδέονται στενότερα με τις ανάγκες των επενδυτών (Ball, 2006).

Αντιθέτως, στα συστήματα «*code law*», ιστορικά η λογιστική εξυπηρετούσε φορολογικούς ή κρατικούς σκοπούς. Επ' αυτών, η ποιότητα των κερδών επηρεάζεται περισσότερο από ρυθμιστικούς και λιγότερο από αγοραστικούς μηχανισμούς (Ball, 2006).

Πέραν του θεσμικού πλαισίου, σημαντική είναι και η εταιρική διακυβέρνηση. Πιο συγκεκριμένα, τα ισχυρά και ανεξάρτητα διοικητικά συμβούλια, η ύπαρξη επιτροπών ελέγχου και το υψηλό επίπεδο θεσμικής ιδιοκτησίας, αποτελούν στοιχεία τα οποία είναι συνυφασμένα με τον περιορισμό της διαχείρισης των κερδών. Τα ίδια στοιχεία συνάδουν και με τη βελτίωση των επιπέδων της ποιότητας των δημοσιευμένων οικονομικών αποτελεσμάτων (Amer et al., 2025).

Στο σημείο αυτό, υπενθυμίζεται ότι η θεωρία της αντιπροσώπευσης υποστηρίζει ότι οι αποτελεσματικοί μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου μειώνουν την ευκαιριακή συμπεριφορά, που ενδέχεται να εμφανίζουν τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων (Watts & Zimmerman, 1986). Σημαντικός είναι και ο ρόλος της ποιότητας ελέγχου (audit quality). Εδώ, η μελέτη των Francis et al. (2004) έδειξε ότι η παρουσία ελεγκτών υψηλής φήμης και η αυστηρή ελεγκτική διαδικασία συνδέονται με μεγαλύτερη συντηρητικότητα και χαμηλότερα επίπεδα διαχείρισης και χειραγώγησης των κερδών.

Επιπλέον, οι Rao et al. (2025) ανέφεραν ότι οι εθελοντικές γνωστοποιήσεις και οι πρόσθετοι μηχανισμοί διασφάλισης, όπως είναι οι ανεξάρτητοι έλεγχοι μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, ενισχύουν την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων.

Τέλος, οι πολιτισμικοί παράγοντες, σε συνδυασμό με την οργανωσιακή κουλτούρα επηρεάζουν ομοίως την εφαρμογή των προτύπων. Πιο αναλυτικά, σε περιβάλλοντα όπου η διαφάνεια και η λογοδοσία αποτελούν θεμελιώδεις αξίες, η εφαρμογή των IFRS τείνει να συνοδεύεται από την ουσιαστική βελτίωση της ποιότητας των κερδών. Αντιθέτως, σε περιβάλλοντα όπου επικρατεί ανοχή σε ευέλικτες ερμηνείες των κανόνων, η διακριτική ευχέρεια που παρέχουν τα πρότυπα που είναι βασισμένα σε αρχές, όπως είναι τα IFRS, είναι πιθανόν να οδηγήσει σε αυξημένα επίπεδα χειραγώγησης (Mlawu et al., 2025).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η παρούσα διπλωματική εργασία ακολουθεί τη μεθοδολογία της συστηματικής ανασκόπησης, με βάση τις κατευθυντήριες οδηγίες PRISMA 2020, όσον αφορά τον σχεδιασμό, την αναφορά και τη διαφάνεια των συστηματικών ανασκοπήσεων (Page et al., 2021).

Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι η επιλογή της εν λόγω μεθοδολογικής προσέγγισης κρίθηκε ως η πλέον κατάλληλη, για τον λόγο του ότι το αντικείμενο, δηλαδή η σχέση μεταξύ των λογιστικών προτύπων και της ποιότητας των κερδών, έχει διερευνηθεί επαρκώς στη διεθνή βιβλιογραφία, υπό την ακολούθηση ποικίλων μεθοδολογιών, δεικτών και ερευνητικών δειγμάτων. Το εν λόγω γεγονός καθιστά αφενός εφικτή και αφετέρου αναγκαία μία δομημένη και τεκμηριωμένη σύνοψη των υφιστάμενων ευρημάτων επί της διαθέσιμης βιβλιογραφίας της τελευταίας δεκαετίας.

Πιο αναλυτικά, ο παρών ερευνητικός σχεδιασμός εστιάζει στην εντοπισμένη, αξιολογημένη και συγκριτική παρουσίαση των σχετικών μελετών. Βασική επιδίωξή μας είναι η απόδοση μίας πλήρους εικόνας, για το κατά πόσο τα λογιστικά πρότυπα, όπως είναι ενδεικτικά τα IFRS, τα US GAAP και τα εθνικά λογιστικά πρότυπα, επηρεάζουν την ποιότητα των δημοσιευμένων κερδών των επιχειρήσεων.

Επίσης, για λόγους διασφάλισης της επιστημονικής εγκυρότητας, χρησιμοποιήθηκε το προσαρμοσμένο πλαίσιο PECO (Population, Exposure, Comparator, Outcomes). Πιο αναλυτικά, επ' αυτού, ο πληθυσμός αναφοράς θα αφορά επιχειρήσεις ή εισηγμένες εταιρείες, που δημοσιεύουν τις οικονομικές καταστάσεις τους, σύμφωνα με την τήρηση συγκεκριμένων λογιστικών προτύπων. Η «έκθεση» ή παρέμβαση αντιστοιχεί στην εφαρμογή ή υιοθέτηση ενός συνόλου λογιστικών προτύπων και δη, των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS), τα οποία συγκρίνονται με εναλλακτικά συστήματα, όπως είναι επί παραδείγματι τα US GAAP ή τα προϋπάρχοντα εθνικά λογιστικά πλαίσια. Επομένως, η σύγκριση αναφέρεται είτε στην κατάσταση πριν και μετά την υιοθέτηση των IFRS, είτε στη σύγκριση μεταξύ των διαφορετικών χωρών που εφαρμόζουν διαφορετικά λογιστικά πρότυπα. Οι εκβάσεις (Outcomes) σχετίζονται με την ποιότητα των κερδών, όπως αυτή μετράται μέσω της υιοθέτησης δεικτών διαχείρισης της κερδοφορίας (earnings management), διαχρονικής σταθερότητας (persistence), συντηρητισμού (conservatism), συνάφειας με τις τιμές της αγοράς (value relevance), προβλεψιμότητας και συγκρισιμότητας (comparability).

Απώτερος σκοπός, άλλωστε, είναι η αξιολόγηση του κατά πόσο η εφαρμογή διεθνών προτύπων οδηγεί σε βελτιωμένα επίπεδα διαφάνειας, αξιοπιστίας και χρησιμότητας των δημοσιευμένων επιπέδων κερδοφορίας.

Κατόπιν, όσον αφορά τη διαδικασία εντοπισμού των σχετικών μελετών, βασίστηκε στην αναζήτηση στις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων Scopus, Science Direct και MDPI. Η επιλογή των συγκεκριμένων βάσεων αναζήτησης έγινε για την ευρύτητα της θεματικής κάλυψης και τη θεματική συνάφεια της αναζήτησης και των αποτελεσμάτων αυτής, με τη λογιστική και τη χρηματοοικονομική επιστήμη.

Συν τοις άλλοις, διευκρινίζεται ότι η στρατηγική της αναζήτησης αναπτύχθηκε βάσει ενός συνδυασμού συγκεκριμένων λέξεων-κλειδιών και λογικών τελεστών, ώστε να καλύπτει διαφορετικές μορφές και παραλλαγές του ερευνητικού πεδίου. Ενδεικτικά, οι όροι αναζήτησης θα είναι οι κάτωθι:

(earnings quality OR accruals quality OR financial reporting quality) AND (IFRS OR International Financial Reporting Standards OR GAAP OR accounting standards) AND (earnings management OR value relevance OR comparability OR transparency)

Επιπροσθέτως, η στρατηγική της αναζήτησης προσαρμόστηκε ανάλογα με τη βάση δεδομένων και θα τηρηθεί αναλυτικό ημερολόγιο αναζητήσεων, όπου θα καταγράφονται οι λέξεις-κλειδιά και ο αριθμός των αποτελεσμάτων ανά βάση αναζήτησης που χρησιμοποιήθηκε. Με τον τρόπο αυτόν διασφαλίστηκε η επαναληψιμότητα της διαδικασίας.

Εν συνεχεία, όσον αφορά τα κριτήρια της συμπερίληψης των μελετών, αυτά ήταν τα εξής:

(α) Μελέτες οι οποίες είναι δημοσιευμένες σε περιοδικά που εφαρμόζουν το σύστημα κριτών (peer-reviewed).

(β) Μελέτες που έχουν δημοσιευτεί μεταξύ των ετών 2015-2025, ήτοι χρονικό διάστημα που καλύπτει πλήρως την περίοδο μετά την καθιέρωση των IFRS.

(γ) Μελέτες στις οποίες διεξάγεται εμπειρική ή θεωρητική ανάλυση της σχέσης που αναπτύσσεται μεταξύ των λογιστικών προτύπων και της ποιότητας των κερδών.

(δ) Μελέτες στις οποίες γίνεται χρήση των ποσοτικών ή μικτών μεθόδων ανάλυσης.

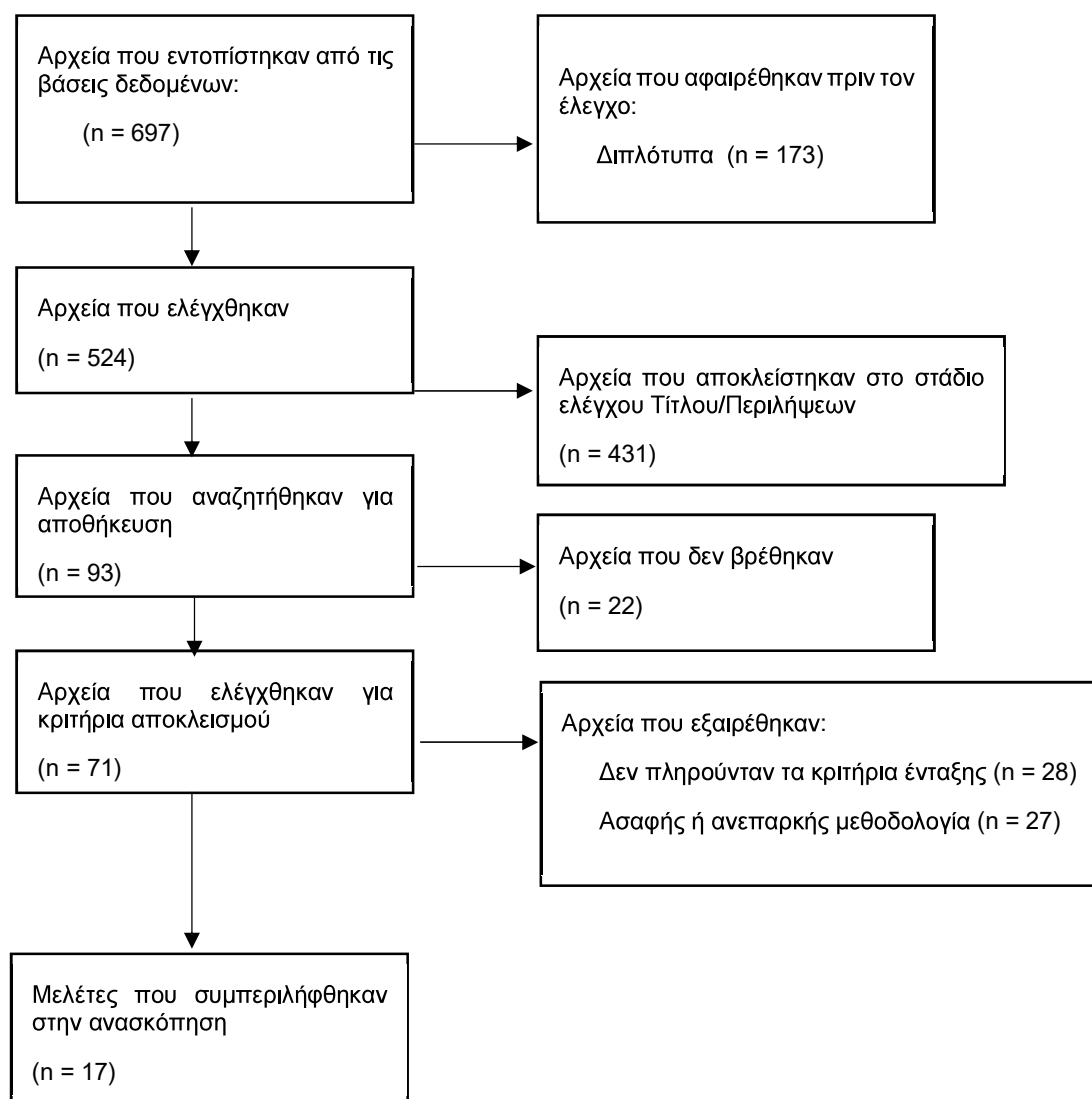
(ε) Μελέτες στις οποίες είναι διαθέσιμο το πλήρες κείμενο στην αγγλική ή ελληνική γλώσσα.

Αντιθέτως, αποκλείστηκαν δημοσιεύσεις, όπως ανασκοπήσεις, περιλήψεις συνεδρίων, βιβλία ή άρθρα εκφοράς γνώμης χωρίς να υφίσταται εμπειρική τεκμηρίωση, αλλά και μελέτες που επικεντρώνονται αποκλειστικά και μόνο σε τεχνικές λογιστικής απεικόνισης, χωρίς να προχωρούν στην αξιολόγηση της επίδρασης αυτής στην ποιότητα των επιπέδων κερδοφορίας των επιχειρήσεων.

Επιπλέον, η επιλογή των μελετών ακολούθησε μία αυστηρή διαδικασία αξιολόγησης σε δύο στάδια. Πιο αναλυτικά, αρχικά εξετάστηκαν οι τίτλοι και οι περιλήψεις όλων των εντοπισμένων άρθρων. Έτσι, αποκλείστηκαν όσα άρθρα είχαν διαπιστωθεί ότι δεν πληρούν τα κριτήρια ένταξής τους στην παρούσα ανασκόπηση. Εν συνεχεία, τα δυνητικά κατάλληλα άρθρα αναγνωρίστηκαν στο πλήρες κείμενό τους, προκειμένου να ληφθεί η απόφαση της τελικής τους ένταξης στην παρούσα ανασκόπηση.

Επίσης, τυχούσες ασάφειες ή διαφωνίες στην κρίση επιλύθηκαν μέσω σχετικής συζήτησής μας με την επιβλέπουσα καθηγήτρια. Τέλος, η διαδικασία της επιλογής των μελετών απεικονίζεται γραφικά, μέσω του κάτωθι διαγράμματος ροής PRISMA:

Διάγραμμα 1. Διάγραμμα ροής PRISMA

Επομένως, όπως φαίνεται από τη διαδικασία αναζήτησης και επιλογής μελετών που απεικονίζεται στο ανωτέρω διάγραμμα ροής, οι μελέτες που επιλέχθηκαν και συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση ήταν 17.

Συν τοις άλλοις, η εξαγωγή των δεδομένων από τις επιλεγμένες μελέτες πραγματοποιήθηκε με τη χρήση τυποποιημένου πίνακα σε λογιστικό φύλλο (Excel). Για κάθε άρθρο, αναλυτικότερα, αναφέρονται οι συγγραφείς, το έτος, η χώρα, ο τύπος της μελέτης, το μέγεθος και το είδος του ερευνητικού δείγματος καθώς και τα βασικά ευρήματα και οι περιορισμοί. Η ομοιογένεια και η συνέπεια στην καταγραφή των δεδομένων διασφάλισαν την εγκυρότητα της μεταξύ τους σύγκρισης.

Επιπλέον, η μεθοδολογική ποιότητα των επιλεγμένων ερευνών εκτιμήθηκε με τη Newcastle-Ottawa Scale (NOS), η οποία ήταν προσαρμοσμένη στο είδος της κάθε μελέτης (cross-sectional, panel ή case-control). Πιο αναλυτικά, αυτό σημαίνει ότι το έκαστο άρθρο βαθμολογήθηκε ως χαμηλού, μέσου ή υψηλού κινδύνου μεροληψίας. Η εν λόγω βαθμολόγηση έγινε με βάση προκαθορισμένα κριτήρια, τα οποία αφορούν τη σαφήνεια του δείγματος, τη μέτρηση των μεταβλητών και την ορθότητα των στατιστικών αναλύσεων που διεξήχθησαν.

Κατόπιν, η σύνθεση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω της θεματικής ανάλυσης (thematic synthesis). Επιλέχθηκε η συγκεκριμένη μέθοδος, δεδομένης της αναμενόμενης ετερογένειας των μελετών ως προς τα δείγματα, τις χώρες και τους δείκτες μέτρησης της ποιότητας των κερδών. Η παρουσίαση των ευρημάτων ήταν αφηγηματική. Η εν λόγω συστηματική σύνθεση των ευρημάτων επέτρεψε την εξαγωγή συμπερασμάτων για τα μοτίβα, τις αντιφάσεις και τα ερευνητικά κενά που υπάρχουν στη διεθνή βιβλιογραφία.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η παρούσα μελέτη ενδέχεται να παρουσιάζει ορισμένους περιορισμούς. Ο λόγος έγκειται στο ότι πρόκειται για μία μελέτη δευτερογενών δεδομένων που βασίζεται αποκλειστικά και μόνο σε ήδη δημοσιευμένες εργασίες. Επομένως, η ποιότητα των προκύπτοντων συμπερασμάτων εξαρτάται από την ακρίβεια και την πληρότητα των πρωτογενών μελετών. Συν τοις άλλοις, εξαρτάται και από τη διαθεσιμότητα επαρκών συγκρίσιμων δεδομένων.

Παρά ταύτα, η μεθοδολογική αυστηρότητα και η διαφανής διαδικασία της επιλογής των μελετών διασφαλίζουν την αξιοπιστία της παρούσας ανασκόπησης. Ωστόσο, διευκρινίζεται ότι δεν προβλέπονται ηθικής φύσεως ζητήματα, λόγω του ότι δεν διεξάγεται πρωτογενής έρευνα και δεν γίνεται συλλογή προσωπικών ή εμπιστευτικών δεδομένων. Η παρούσα μελέτη βασίζεται αποκλειστικά σε δημόσια διαθέσιμες ακαδημαϊκές πηγές, με πλήρη τήρηση των αρχών δεοντολογίας και αναφοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικά στοιχεία των μελετών που συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας:

Πίνακας 1. Σύνοψη μελετών συστηματικής ανασκόπησης

Συγγραφείς	Έτος	Χώρες	Τύπος μελέτης	Δείγμα	Βασικά ευρήματα	Περιορισμοί
Delegkos, Skordoulis & Kalantonis	2025	100 ευρωπαϊκές μη χρηματ. οικονομικές εταιρείες	Ποσοτική (panel data, Ohlson model, GMM)	100 εισηγμένες (2015-2019)	Η ποιότητα των υλικών (materiality) ενισχύει τη συνάφεια αξίας (value relevance) των κερδών. Το σκορ των δεικτών ESG δεν είναι στατιστικά σημαντικό. Η μελέτη υποστηρίζει ότι η ποιότητα των γνωστοποιήσεων των εταιρειών επηρεάζει την αντιλαμβανόμενη ποιότητα της λογιστικής τους πληροφόρησης.	Περιορισμός σε Ευρώπη και σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Δεν εξετάζονται άμεσα οι διακριτικές δεδουλευμένες εισφορές (discretionary accruals).
Zúñiga et al.	2025	Χιλή	Ποσοτική (OLS)	Εισηγμένες (2013-2017)	Η ολοκληρωμένη αναφορά (Integrated Reporting) μειώνει την ασυμμετρία της πληροφόρησης και βελτιώνει τη ρευστότητα της αγοράς. Δεν βελτιώνει σημαντικά την ακρίβεια των αναλυτών.	Αναδυόμενη αγορά, εθελοντική υιοθέτηση της ολοκληρωμένης αναφοράς.
Elkemali	2025	Σαουδική Αραβία	Ποσοτική (pre-post IFRS)	Εισηγμένες (2013-2020)	Μετά την υιοθέτηση των IFRS εμφανίζεται βελτιωμένη ακρίβεια πρόβλεψης (forecast accuracy), μείωση της αισιοδοξίας και διασπορά των αναλυτών. Υποστηρίζεται η αύξηση της ποιότητας της πληροφόρησης.	Εστίαση σε αναδυόμενη αγορά και αυξημένη εξάρτηση από το θεσμικό πλαίσιο.
Almaharmeh et al.	2024	Ηνωμένο Βασίλειο	Ποσοτική (REM & analyst coverage)	12.615 ετήσιες παρατηρήσεις ανά εταιρεία (1997-2021)	Τα IFRS δεν ενίσχυσαν τον περιοριστικό ρόλο των αναλυτών. Τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων χρησιμοποίησαν την ευελιξία	Εστίαση μόνο σε πραγματική διαχείριση των κερδών (Real Earnings)

					που παρέχεται από τα IFRS για την καλύτερη διαχείριση και χειραγώγηση των κερδών.	Management, REM) και σε εταιρείες για τις οποίες η υιοθέτηση των IFRS ήταν υποχρεωτική.
Bertoni et al.	2024	Ιταλία	Ποσοτική (ιδιωτικές εταιρείες)	10.389 ιδιωτικές εταιρείες	Η εθελοντική υιοθέτηση των IFRS ακυρώνει τα οφέλη της διαχείρισης των κερδών στο πιστωτικό σκορ των εταιρειών (credit score) και επιβαρύνει την πιστοληπτική τους εικόνα.	Ιδιωτικές εταιρείες και ειδικό πιστωτικό περιβάλλον.
Mohamed Amer et al.	2024	Νότια Αφρική	Ποσοτική (PCSE panel)	206 εισηγμένες (2000-2010)	Σημαντική μείωση της δυνατότητας διαχείρισης των κερδών μετά την υιοθέτηση των IFRS. Διαπιστώθηκε θετική επίδραση των IFRS στην ποιότητα των κερδών.	Έμφαση σε μόνο μία χώρα, που αφορούσε αναδυόμενη αγορά με ιδιαίτερο θεσμικό πλαίσιο.
Turner & Wheatley	2024	Ρωσία	Ποσοτική (pre-post IFRS, dual reporting)	2010-2013, δευτερογενή ποσοτικά δεδομένα	Σύγκλιση RAS προς IFRS. Δεν παρατηρείται βελτίωση της ποιότητας των κερδών υπό την υιοθέτηση των IFRS. Όμως, παρατηρείται αλλαγή στη διαχείριση των κερδών υπό την υιοθέτηση των RAS. Το αποτέλεσμα αυτό υποδηλώνει την επίδραση του καθεστώτος παρακολούθησης (monitoring effect).	Ειδικό θεσμικό περιβάλλον διπλού συστήματος πληροφόρησης.
Ningsih et al.	2023	Ινδονησία	Ποσοτική (fixed effects panel)	408 εταιρείες (2010-2021)	Θετική σχέση μεταξύ της διαχείρισης των κερδών και της γνωστοποίησης της βιωσιμότητας (sustainability disclosure). Η μελέτη δεν εξετάζει άμεσα την επίδραση των IFRS αλλά σχετίζεται με την ποιότητα πληροφόρησης.	Εστίαση σε CSR/ESG και όχι αποκλειστικά στα IFRS.
Pereira et al.	2023	Πορτογαλία	Ποσοτική (panel regression)	2016-2020, εισηγμένες	Οι περιβαλλοντικές αναφορές (Environmental disclosure) και οι αναφορές σχετικά με το χρέος αυξάνουν την επιμονή των κερδών (earnings persistence) που αποτελεί δείκτη ποιότητας κερδών. Η αναφορά σε δείκτες ESG λειτουργεί ως μηχανισμός	Εστίαση σε μία μόνο χώρα και αδυναμία γενίκευσης των αποτελεσμάτων.

					περιορισμού της διαχείρισης των κερδών.	
Ahmed	2020	Χώρες GCC	Ποσοτική έρευνα	25 ισλαμικές τράπεζες, 125 ετήσιες αναφορές (2014-2018)	Θετική σχέση μεταξύ της ποιότητας των κερδών και των ποιοτικών χαρακτηριστικών της λογιστικής πληροφόρησης. Η ποιότητα της πληροφόρησης συσχετίζεται με βελτιωμένη τραπεζική απόδοση.	Περιορισμός σε ισλαμικές τράπεζες και στην εν λόγω συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή.
Dudycz & Prażników	2020	-	Συστηματική ανασκόπηση	-	Το Mark-to-model fair value (IFRS) αυξάνει την υποκειμενικότητα και δίνει περισσότερες ευκαιρίες για διαχείριση κερδών. Τίθεται υπό αμφισβήτηση η ενίσχυση της αξιοπιστίας των οικονομικών αποτελεσμάτων.	Θεωρητική/βιβλιογραφική μελέτη και απουσία εμπειρικής ανάλυσης.
Mongrut & Winkelried	2019	6 χώρες Λατινικής Αμερικής	Ποσοτική (panel data)	871 εισηγμένες (2000-2016)	Η υιοθέτηση IFRS οδήγησε σε αύξηση των επιπέδων της αδιαφάνειας, λόγω της υποκατάστασης του ποιοτικού ελέγχου. Πρόκειται για μία μη αναμενόμενη αρνητική επίδραση των IFRS.	Αναδυόμενες αγορές και ισχυρή επίδραση θεσμικού πλαισίου.
Lee	2019	Κορέα	Ποσοτική (pre-post IFRS)	Εισηγμένες (πριν/μετά 2011)	Μείωση της διαχείρισης των κερδών και βελτίωση της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων μετά την υιοθέτηση των IFRS. Πιο έντονα αποτελέσματα σε μικρές και ανταγωνιστικές επιχειρήσεις.	Εστίαση σε μία μόνο χώρα.
Hwang, Hur & Kang	2018	Κορέα, Κίνα, Ην. Βασίλειο, Αυστραλία, Γερμανία, Γαλλία	Ποσοτική (διεθνής συγκριτική)	5 έτη μετά την υιοθέτηση των IFRS	Η βελτίωση της ποιότητας των κερδών διατηρείται μόνο σε χώρες που έχουν ισχυρά συστήματα προστασίας των επενδυτών. Στις ασιατικές χώρες τα αποτελέσματα εξασθενούν ως προς το επίπεδο της στατιστικής τους σημαντικότητας.	Οι θεσμικές διαφορές δυσχεραίνουν την καθαρή απομόνωση της επίδρασης των IFRS στην ποιότητα των κερδών.
Baig & Khan	2016	Πακιστάν	Ποσοτική (pre-post IFRS, Modified)	100 εισηγμένες εταιρείες (2001-2009)	Δεν αποδεικνύεται ότι η εισαγωγή των IFRS μείωσε σε σημαντικό βαθμό τη χειραγώγηση των κερδών. Παρατηρείται μείωση της	Ιστορική χρήση IAS/IFRS στο Πακιστάν και δυσκολία καθαρής

			Jones Model)		τάσης αυτής, αλλά όχι σαφής αιτιώδης επίδραση.	σύγκρισης πριν και μετά την υιοθέτηση των IFRS.
Luthan et al.	2016	Ινδονησία	Ποσοτική (pre-post IFRS convergence)	65 εταιρείες (2010-2013)	Η επίδραση των μηχανισμών εταιρικής διακυβέρνησης στη διαχείριση των κερδών διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό πριν και μετά την υιοθέτηση των IFRS.	Μικρό ερευνητικό δείγμα και συγκεκριμένος βιομηχανικός κλάδος.
Brad et al.	2014	Ρουμανία	Ποσοτική (σύγκριση RAS vs IFRS)	Εισηγμένες στο BSE (μετάβαση 2012)	Βελτίωση σε δείκτες διαχείρισης κερδών μετά την υιοθέτηση των IFRS.	Εστίαση σε ένα χρηματιστήριο και μειωμένη δυνατότητα γενίκευσης των συμπερασμάτων.

Η θεματική ανάλυση των ανώτερων μελετών οδήγησε στην διαμόρφωση των εξής τεσσάρων θεμάτων:

4.1 IFRS και μείωση της διαχείρισης των επιπέδων κερδοφορίας

Το πρώτο θεματικό εύρημα της συστηματικής ανασκόπησης αφορά τη σύνδεση της υιοθέτησης των IFRS με τον περιορισμό της διαχείρισης κερδών, δηλαδή με τη μείωση πρακτικών που αλλοιώνουν τεχνητά τα δημοσιευμένα αποτελέσματα. Οι μελέτες που περιλαμβάνονται στην θεματική της συστηματικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας τείνουν να υποστηρίζουν ότι, σε συγκεκριμένα θεσμικά και οργανωσιακά περιβάλλοντα, η μετάβαση προς τα IFRS συσχετίζεται με τη βελτίωση της ποιότητας των κερδών. Αυτό επέρχεται είτε άμεσα, μέσω της μείωσης των διακριτικών δεδουλευμένων (accrual-based earnings management), είτε έμμεσα μέσω αύξησης της συγκρισιμότητας και ενίσχυσης της πληροφόρησης προς τους επενδυτές, τους αναλυτές και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη (Luthan et al., 2016).

Η έννοια της διαχείρισης κερδών αποτελεί τον θεμελιώδη άξονα επί του οποίου στηρίζεται η αποτίμηση της ποιότητας των κερδών (Elkemali, 2025). Αυτό συμβαίνει για τον λόγο του ότι τα κέρδη υψηλής ποιότητας αναμένεται να αντανακλούν με μεγαλύτερη πιστότητα την οικονομική επίδοση μίας επιχειρηματικής μονάδας, αλλά

και τις ταμειακές προοπτικές της. Ο λόγος έγκειται στο ότι παρουσιάζουν μεγαλύτερη σταθερότητα και προβλεψιμότητα σε βάθος χρόνου (Perreira et al., 2023).

Στο πλαίσιο των IFRS, ο θεωρητικός μηχανισμός που αναμένεται να οδηγήσει στον περιορισμό της χειραγώγησης των κερδών συνδέεται με την ενίσχυση της διαφάνειας, των γνωστοποιήσεων και της διεθνούς συγκρισιμότητας. Πρόκειται για ένα σύνολο στοιχείων, τα οποία αυξάνουν το κόστος απόκρυψης ή παραποίησης των πληροφοριών. Επίσης, τα στοιχεία αυτά διευκολύνουν την διεξαγωγή εξωτερικού ελέγχου, από την πλευρά ελεγκτών ή επενδυτών. Παράλληλα, η μετάβαση προς ένα κοινό λογιστικό λεξιλόγιο μειώνει τα περιθώρια «λογιστικής ιδιαιτερότητας», που συχνά αξιοποιούνται σε εθνικά καθεστώτα, ως πεδία ευκαιριακών επιλογών (Lee, 2019).

Σημαντική ένδειξη υπέρ της θετικής επίδρασης των IFRS προκύπτει από μελέτες που εξετάζουν τη συμπεριφορά των διακριτικών δεδουλευμένων πριν και μετά την υιοθέτηση των εν λόγω προτύπων. Πιο αναλυτικά, η έρευνα των Mohamed Amer et al. (2024), που διεξήχθη στο πλαίσιο μίας αναδυόμενης αγοράς, καταλήγει στο ότι μετά την υιοθέτηση των IFRS μειώνονται τα επίπεδα χειραγώγησης των κερδών. Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα ερμηνεύεται από τους συγγραφείς ως ενίσχυση της ποιότητας των δημοσιευμένων αποτελεσμάτων.

Αντίστοιχα, η μελέτη του Lee (2019), η οποία επικεντρώθηκε στην περίπτωση της Κορέας, οδηγείται στο αποτέλεσμα της μείωσης της χειραγώγησης των κερδών, κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου που έπεται από την υιοθέτηση των προτύπων αυτών. Η ίδια μελέτη, τεκμηριώνει επιπλέον και τη βελτίωση στη συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων.

Πρόκειται για μία διττή θετική επίδραση, η οποία είναι κρίσιμη, λόγω του ότι η συγκρισιμότητα λειτουργεί ως εξωγενής πειθαρχικός μηχανισμός. Αυτό σημαίνει ότι όσο πιο συγκρίσιμες είναι οι καταστάσεις, τόσο ευκολότερα εντοπίζονται ασυνέπειες και αποκλίσεις. Το γεγονός αυτό, με τη σειρά του, περιορίζει τα περιθώρια ευκαιριακής λογιστικής συμπεριφοράς (Lee, 2019).

Στο ίδιο πνεύμα, οι Brad et al. (2014), στο πλαίσιο της Ρουμανίας και της μετάβασης των εισηγμένων εταιρειών σε καθεστώς IFRS, εντοπίζουν βελτιώσεις στους δείκτες που σχετίζονται με την διαχείριση των κερδών, μετά την υιοθέτηση των εν λόγω προτύπων. Το εν λόγω εύρημα αποκτά μεγαλύτερη βαρύτητα όταν ληφθεί υπόψιν το ότι οι οικονομίες που βρίσκονται σε μεταβατικό λογιστικό περιβάλλον και εν εξελίξει

θεσμικούς μηχανισμούς, καταλήγουν να εμφανίζουν υψηλότερα κίνητρα για την πραγματοποίηση λογιστικών προσαρμογών. Πρόκειται για λογιστικές προσαρμογές, στόχος των οποίων είναι η πρόσβαση των επιχειρήσεων σε χρηματοδοτικά κεφάλαια, η καλύτερη εξυπηρέτηση των δανειακών αναγκών τους ή η διαμόρφωση μίας θετικότερης εικόνας προς την αγορά. Η παρατηρούμενη μείωση των πρακτικών χειραγώγησης μετά την υιοθέτηση των IFRS μπορεί, σε ένα τέτοιο πλαίσιο, να αποδοθεί στην αυξημένη τυποποίηση και στις απαιτήσεις των γνωστοποιήσεων που συνοδεύουν τα πρότυπα αυτά.

Εκτός από τα δεδουλευμένα, η παρούσα συστηματική ανασκόπηση περιλαμβάνει και ενδείξεις βελτίωσης της ποιότητας πληροφόρησης και από την οπτική των κεφαλαιαγορών και των αναλυτών. Πιο αναλυτικά, η μελέτη του Elkemali (2025), η οποία πραγματοποιήθηκε στη Σαουδική Αραβία, δείχνει ότι μετά την υιοθέτηση των IFRS βελτιώνεται η ακρίβεια προβλέψεων (forecast accuracy). Επίσης, αποδείχτηκε ότι επέρχεται βελτίωση και στη διασπορά και την υπεραισιοδοξία των εκτιμήσεων των αναλυτών.

Αν και το συγκεκριμένο αποτέλεσμα του Elkemali (2025) δεν μετρά άμεσα τις διακριτικές δεδουλευμένες εισφορές, ωστόσο αποτελεί έναν λειτουργικό δείκτη βελτίωσης του πληροφοριακού περιβάλλοντος. Αναλυτικότερα, όταν τα οικονομικά στοιχεία είναι πιο αξιόπιστα και συγκρίσιμα, τότε οι αναλυτές έχουν τη δυνατότητα να σχηματίσουν προβλέψεις με μικρότερο σφάλμα και μικρότερα επίπεδα αβεβαιότητας.

Υπό αυτή την έννοια, το εύρημα του Elkemali (2025) υποστηρίζει έμμεσα ότι η υιοθέτηση των IFRS περιορίζει τις πρακτικές που οδηγούν σε χαμηλής ποιότητας κέρδη. Μάλιστα, το συγκεκριμένο αποτέλεσμα είναι εντονότερο στην περίπτωση των αγορών, επί των οποίων η διαφάνεια αποτελεί ένα διαχρονικής φύσεως ζητούμενο.

Εν συνεχεία, ιδιαίτερη σημασία για το συγκεκριμένο θέμα έχει και η διάσταση της εταιρικής διακυβέρνησης. Πρόκειται για έναν επιπρόσθετο ενισχυτικό ή διαμεσολαβητικό παράγοντα. Αναλυτικότερα, η μελέτη των Luthan et al. (2016) επιβεβαιώνει ότι οι μηχανισμοί εταιρικής διακυβέρνησης συνδέονται με τη διαχείριση κερδών με διαφορετικό τρόπο πριν και μετά τη σύγκλιση και υιοθέτηση των IFRS.

Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα δείχνει ότι το κανονιστικό πλαίσιο δεν λειτουργεί αποσπασματικά. Αντιθέτως, η αποτελεσματικότητα των IFRS ως μηχανισμού περιορισμού της χειραγώγησης εξαρτάται από το κατά πόσο υφίστανται εσωτερικοί

μηχανισμοί ελέγχου και λογοδοσίας, οι οποίοι μπορούν να αξιοποιήσουν την αυξημένη διαφάνεια και να μετατρέψουν τις απαιτήσεις των προτύπων σε πραγματική πειθαρχία της διοίκησης. Με άλλα λόγια, τα IFRS φαίνεται να δημιουργούν ένα περιβάλλον, στο οποίο η εταιρική διακυβέρνηση είναι σε θέση να λειτουργήσει πιο αποτελεσματικά. Αυτό μπορεί να καταστεί εφικτό υπό την προϋπόθεση του ότι υπάρχουν οι κατάλληλες δομές, αλλά και τα απαιτούμενα κίνητρα (Luthan et al., 2016).

Το συγκεκριμένο θεματικό εύρημα ενισχύεται και από μελέτες, οι οποίες προσεγγίζουν την ποιότητα των κερδών μέσω της επιμονής τους ή μέσω δεικτών συνάφειας αξίας. Αναλυτικότερα, οι Pereira et al. (2023) αναφέρουν ότι η περιβαλλοντική γνωστοποίηση και το επίπεδο δανεισμού σχετίζονται με αυξημένη σταθερότητα των επιπέδων κερδοφορίας. Η ευρύτερη λογική είναι ότι η λογοδοσία και η έκθεση σε εξωτερική παρακολούθηση μειώνει τον χώρο και τις ευκαιρίες για ευκαιριακές μεταβολές των οικονομικών αποτελεσμάτων.

Αντίστοιχα, οι Delegkos et al. (2025) δείχνουν ότι η ποιότητα της ουσιαστικότητας (materiality) και των σχετικών εταιρικών γνωστοποιήσεων ενισχύει τη συνάφεια αξίας (value relevance) των κερδών. Παρά το γεγονός του ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν εξετάζεται άμεσα η υιοθέτηση των IFRS ως μεταβλητή, ωστόσο, τα ευρήματα των Delegkos et al. (2025) λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς το παρόν θέμα. Μέσω της συγκεκριμένης μελέτης επιβεβαιώνεται ότι η βελτίωση της χρησιμότητας των κερδών για την αγορά αποτελεί ένδειξη υψηλότερης ποιότητας πληροφόρησης. Αυτή, με τη σειρά της, τείνει να συνδέεται με περιορισμό της χειραγώγησης και ενίσχυση των επιπέδων της διαφάνειας.

Εν συνόλω, λοιπόν, το πρώτο θέμα που προέκυψε στο πλαίσιο της παρούσας θεματικής ανάλυσης, δείχνει ότι ένα σημαντικό μέρος των μελετών συγκλίνει στην κατεύθυνση πως η υιοθέτηση των IFRS μπορεί να συμβάλει στη μείωση της διαχείρισης κερδών. Παράλληλα, δύναται να συμβάλει ακόμα και στην ενίσχυση της ποιότητας των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων. Η εν λόγω θετική επίδραση εκδηλώνεται είτε ως μείωση των πρακτικών της διαχείρισης των κερδών, είτε ως βελτίωση των δεικτών που αντανακλούν ένα πιο «καθαρό» πληροφοριακό περιβάλλον. Ομιλούμε για ένα περιβάλλον στο οποίο είναι εφικτή η συγκρισιμότητα, η προβλεπτική ακρίβεια των αναλυτών, η σταθερότητα των κερδών και η συνάφεια αξίας. Ταυτόχρονα, διαφαίνεται ότι η εν λόγω θετική σχέση δεν είναι μηχανιστική, αλλά

προϋποθέτει τη συνύπαρξη θεσμικών και οργανωσιακών παραγόντων. Οι παράγοντες αυτοί επιτρέπουν στα IFRS να λειτουργήσουν ως πραγματικός μηχανισμός πειθαρχίας και όχι ως τυπική αλλαγή κανόνων.

4.2 Μη σημαντική ή αρνητική επίδραση των IFRS στην ποιότητα των κερδών

Παρά το γεγονός του ότι ένα σημαντικό τμήμα της βιβλιογραφίας υποστηρίζει ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της υιοθέτησης των IFRS και της βελτίωσης της ποιότητας των κερδών, ωστόσο, η παρούσα συστηματική ανασκόπηση έδειξε και ότι υπάρχει μία ομάδα μελετών, που υποστηρίζουν είτε τη μη στατιστικά σημαντική είτε ακόμη και αρνητική επίδραση των IFRS στη διαχείριση των κερδών. Πρόκειται για ένα εύρημα, το οποίο θεωρούμε ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό, λόγω του ότι θέτει υπό αμφισβήτηση την κανονιστική υπόθεση ότι η υιοθέτηση ενός ενιαίου και υψηλής ποιότητας λογιστικού πλαισίου συνεπάγεται αυτομάτως και τη βελτίωση της διαφάνειας και της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων.

Πρωτίστως, ένα από τα ευρήματα που υποδηλώνουν τη μη στατιστικά σημαντική επίδραση της υιοθέτησης των IFRS στην ποιότητα των επιπέδων κερδοφορίας προέρχεται από τη μελέτη των Baig & Khan (2016). Πιο αναλυτικά, οι Baig & Khan (2016) εξετάζουν την περίπτωση του Πακιστάν, μέσω της προσέγγισης προ και μετά της υιοθέτησης των IFRS. Στη μελέτη αυτή εφαρμόζεται το λεγόμενο «*Modified Jones Model*».

Τα αποτελέσματα των Baig & Khan (2016) δείχνουν ότι, παρά το ότι παρατηρείται κάποια τάση μείωσης της χειραγώγησης κερδών μετά την υιοθέτηση των IFRS, ωστόσο, η εν λόγω μεταβολή δεν είναι στατιστικά ισχυρή. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να υποστηριχθεί μία σαφής αιτιώδης σχέση μεταξύ της υιοθέτησης των εν λόγω προτύπων και της ποιότητας των κερδών. Το συγκεκριμένο εύρημα υποδεικνύει ότι η απλή μετάβαση στα IFRS δεν αρκεί για να μεταβάλει ουσιαστικά τις διοικητικές πρακτικές που ακολουθούν τα μέχρι πρότινος. Αυτό ισχύει σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό ειδικότερα για τις περιπτώσεις των χωρών, στις οποίες το θεσμικό πλαίσιο και οι μηχανισμοί ελέγχου και εποπτείας παραμένουν σταθεροί.

Ακόμη πιο έντονη είναι η αμφισβήτηση που προκύπτει από τη μελέτη των Mongrut & Winkelried (2019). Πρόκειται για μία μελέτη που επικεντρώθηκε σε έξι χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Πιο αναλυτικά, οι Mongrut & Winkelried (2019) εντοπίζουν αύξηση της αδιαφάνειας (opacity) μετά την υιοθέτηση των IFRS. Το εν λόγω ερμηνεύεται ως απότοκος της υποκατάστασης των μηχανισμών ελέγχου. Σύμφωνα με το επιχείρημα που προτάσσουν οι Mongrut & Winkelried (2019), όταν τα IFRS εισάγονται σε περιβάλλοντα όπου οι θεσμοί είναι αδύναμοι και η επιβολή των κανόνων χαλαρή, τότε η αυξημένη ευελιξία των προτύπων είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί στρατηγικά, από την πλευρά της διοίκησης. Υπό αυτή την οπτική, τα IFRS ενδέχεται να δημιουργούν νέες ευκαιρίες διακριτικής ευχέρειας, αντί να περιορίζουν τις υφιστάμενες.

Συναφές είναι και το εύρημα των Almaharmeh et al. (2024), στην μελέτη τους που επικεντρώθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο. Πιο συγκεκριμένα, οι Almaharmeh et al. (2024) εστιάζουν στη διαχείριση πραγματικών κερδών (Real Earnings Management, REM). Η συγκεκριμένη μελέτη δείχνει ότι τα IFRS δεν ενίσχυσαν τον περιοριστικό ρόλο των χρηματοοικονομικών αναλυτών. Παράλληλα, οι Almaharmeh et al. (2024) υποστηρίζουν ότι τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων αξιοποίησαν την ευελιξία που προσφέρουν τα εν λόγω πρότυπα για να μετατοπίσουν τη χειραγώγηση από τα δεδομευμένα στις πραγματικές επιχειρησιακές αποφάσεις.

Για παράδειγμα, η χειραγώγηση μετατοπίστηκε προς τις μεταβολές στις πωλήσεις, στις δαπάνες ή στην παραγωγή. Το εν λόγω εύρημα δείχνει ότι υπάρχει μία ακόμα κρίσιμη διάσταση. Ενόψει της διάστασης αυτής, ακόμη και αν τα IFRS περιορίζουν συγκεκριμένες μορφές διαχείρισης κερδών, ενδέχεται να ενισχύουν έμμεσα άλλες μορφές χειραγώγησης που είναι πιο δύσκολο να εντοπιστούν (Almaharmeh et al., 2024).

Παρεμφερής αμφισημία προκύπτει και από τη μελέτη των Turner & Wheatley (2024), η οποία επικεντρώθηκε στην περίπτωση της Ρωσίας και εξέτασε ένα περιβάλλον διπλού συστήματος εφαρμογής προτύπων RAS και IFRS. Οι Turner & Wheatley (2024) δεν εντόπισαν σαφή βελτίωση της ποιότητας κερδών υπό το καθεστώς των IFRS. Όμως, ανέφεραν ότι υπήρξε μεταβολή στη συμπεριφορά της διαχείρισης των κερδών υπό το εθνικό σύστημα.

Το αποτέλεσμα των Turner & Wheatley (2024) ερμηνεύεται ως «*monitoring effect*», δηλαδή ως προσαρμογή των διοικητικών πρακτικών υπό το βάρος της επιτήρησης, χωρίς όμως να επέλθει ουσιαστική ενίσχυση της ποιότητας των δημοσιευμένων αποτελεσμάτων. Το εύρημα αυτό δείχνει ότι οι επιχειρήσεις ενδέχεται να προσαρμόζουν τη λογιστική τους συμπεριφορά ανάλογα με το κανονιστικό πλαίσιο που υπάρχει, χωρίς να μεταβάλλουν θεμελιωδώς τα κίνητρα που οδηγούν στη χειραγώγηση των επιπέδων της κερδοφορίας.

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση των Dudycz & Prażników (2020) προσφέρει μία θεωρητική εξήγηση για τα ανωτέρω αναφερόμενα μικτά αποτελέσματα. Οι Dudycz & Prażników (2020) εστιάζουν στη χρήση του «*mark-to-model fair value*», το οποίο προβλέπεται σε συγκεκριμένα πρότυπα των IFRS. Μάλιστα, υποστηρίζουν ότι η αποτίμηση βάσει μοντέλων ενισχύει την υποκειμενικότητα και αυξάνει το «*model noise*».

Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τα συμπεράσματα των Dudycz & Prażników (2020), η αυξημένη χρήση εκτιμήσεων και παραδοχών από τη διοίκηση είναι δυνατόν να δημιουργήσει περιθώρια στρατηγικής επιλογής λογιστικών παραμέτρων. Άρα, είναι δυνατόν να επιφέρει ως απότοκο τη μειωμένη αξιοπιστία των οικονομικών αποτελεσμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, η υψηλή τεχνική ποιότητα των προτύπων δεν συνεπάγεται και απαραίτητα υψηλά επίπεδα της ποιότητας εφαρμογής τους.

Συν τοις άλλοις, τα αποτελέσματα των Bertoni et al. (2024) που αφορούσαν ιδιωτικές εταιρείες στην Ιταλία, προσθέτουν μία ακόμη διάσταση. Οι Bertoni et al. (2024) δείχνουν ότι η εθελοντική υιοθέτηση των IFRS δεν οδήγησε σε βελτίωση της πιστοληπτικής εικόνας των εταιρειών, μέσω του περιορισμού της διαχείρισης των κερδών τους. Αντιθέτως, τα οφέλη που ενδεχομένως αντλούσαν οι επιχειρήσεις από πρακτικές της διαχείρισης της κερδοφορίας του πιστωτικού τους σκορ (*credit score*) εξουδετερώθηκαν. Το εν λόγω εύρημα δεν αποτελεί και άμεση απόδειξη για την επιδείνωση της ποιότητας των κερδών των εταιρειών. Όμως, υποδεικνύει ότι η αλλαγή του λογιστικού πλαισίου μεταβάλλει τα κίνητρα και τις στρατηγικές συμπεριφοράς των διοικητικών στελεχών των επιχειρήσεων, με σύνθετο τρόπο.

Κατά συνέπεια, τα IFRS δεν φαίνεται να αποτελούν από μόνα τους εγγύηση υψηλής ποιότητας κερδών. Αντ' αυτού, η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται από το πώς εφαρμόζονται, αλλά και από το θεσμικό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται.

Πρόσθετος, η αποτελεσματικότητα της ενσωμάτωσης των IFRS εξαρτάται και από τα κίνητρα που έχουν τα διοικητικά στελέχη των επιχειρηματικών μονάδων.

4.3 Ο καθοριστικός ρόλος του θεσμικού περιβάλλοντος

Τα αποτελέσματα των επιμέρους μελετών δείχνουν με σαφήνεια ότι τα IFRS δεν λειτουργούν όταν στην χώρα που δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις που τα υιοθετούν υπάρχει θεσμικό κενό. Εν αντιθέσει, η επίδρασή τους διαμορφώνεται και, σε μεγάλο βαθμό, καθορίζεται από το επίπεδο προστασίας των επενδυτών. Ομοίως, καθορίζεται και διαμορφώνεται και από την ισχύ των μηχανισμών επιβολής (enforcement), αλλά και από τη λειτουργία των κεφαλαιαγορών ή την ποιότητα της επικρατούσας εταιρικής διακυβέρνησης.

Πιο αναλυτικά, η συγκριτική μελέτη των Hwang et al. (2018) αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της ανωτέρω αναφερόμενης δυναμικής. Οι Hwang et al. (2018) εξετάζουν την επίδραση των IFRS σε διαφορετικά θεσμικά περιβάλλοντα. Τα αποτελέσματά τους καταλήγουν στο ότι η βελτίωση της ποιότητας των κερδών διατηρείται κυρίως σε χώρες που διαθέτουν ισχυρά συστήματα προστασίας επενδυτών και θεσμούς τύπου «*common law*».

Από την άλλη πλευρά, στην περίπτωση των χωρών επί των οποίων οι μηχανισμοί επιβολής είναι ασθενέστεροι, τα θετικά αποτελέσματα εξασθενούν ή δεν εμφανίζονται με στατιστική ισχύ. Το εν λόγω εύρημα υποδηλώνει ότι τα IFRS λειτουργούν αποτελεσματικά, μόνο σε περίπτωση κατά την οποία εντάσσονται σε περιβάλλον όπου η παραβίαση των κανόνων συνεπάγεται και ουσιαστικό κόστος για τη διοίκηση (Hwang et al., 2018).

Αντίστοιχα, οι Mongrut & Winkelried (2019), εξετάζοντας χώρες της Λατινικής Αμερικής, καταλήγουν στο ότι η υιοθέτηση των IFRS συνοδεύτηκε και από αύξηση των επιπέδων αδιαφάνειας. Πιο αναλυτικά, η ερμηνεία των Mongrut & Winkelried (2019) εστιάζει ακριβώς στη θεσμική αδυναμία που υπάρχει. Συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι σε περιβάλλοντα με περιορισμένη εποπτεία και χαμηλή ποιότητα επιβολής, η αυξημένη τεχνική πολυπλοκότητα των IFRS είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί από τη διοίκηση προς όφελος των στρατηγικών επιλογών. Το αποτέλεσμα που προκύπτει δεν είναι εγγενώς πρόβλημα των προτύπων, αλλά της εφαρμογής τους εντός συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου.

Εν συνεχεία, η περίπτωση της Ρωσίας, όπως εξετάζεται από τους Turner & Wheatley (2024), ενισχύει περαιτέρω την παραπάνω ερμηνεία των Mongrut & Winkelried (2019). Πιο αναλυτικά, σε ένα καθεστώς διπλού συστήματος, ήτοι των εθνικών προτύπων RAS και των διεθνών IFRS, οι συγγραφείς παρατηρούν ότι η αλλαγή του λογιστικού πλαισίου συνοδεύεται από μία επερχόμενη μεταβολή στη συμπεριφορά επί της διαχείρισης κερδών. Άρα, δεν συνοδεύεται από ουσιαστική βελτίωση της ποιότητας των αποτελεσμάτων.

Το φαινόμενο του «*monitoring effect*», λοιπόν, δείχνει ότι η συμπεριφορά των επιχειρήσεων προσαρμόζεται στο εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο, χωρίς να μεταβάλλονται θεμελιωδώς τα κίνητρα χειραγώγησης. Αυτό σημαίνει ότι όταν το ευρύτερο θεσμικό οικοσύστημα δεν μεταβάλλεται ταυτόχρονα, η υιοθέτηση των IFRS ενδέχεται να έχει μειωμένο αντίκτυπο (Turner & Wheatley, 2019).

Στο ίδιο πνεύμα, οι Baig & Khan (2016) δεν εντοπίζουν σαφή μείωση της διαχείρισης κερδών στο Πακιστάν, μετά την υιοθέτηση των IFRS. Το εν λόγω γεγονός μπορεί να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα της ιστορικής χρήσης των διεθνών προτύπων και της δομής του θεσμικού πλαισίου. Αν το νομικό και εποπτικό περιβάλλον παραμένει σταθερό, τότε η αλλαγή των κανόνων ενδέχεται να μην επιφέρει ουσιαστική αλλαγή της προκύπτουσας συμπεριφοράς.

Το ίδιο επιβεβαιώνεται έμμεσα και από τα αποτελέσματα των Almaharmeh et al. (2024). Στην προκειμένη μελέτη, παρά την απόδοση έμφασης σε μία ανεπτυγμένη αγορά, οι διοικήσεις φαίνεται να μετατοπίζουν τη χειραγώγηση από τα δεδουλευμένα προς τη λήψη πραγματικών επιχειρησιακών αποφάσεων. Αυτό δείχνει ότι ακόμη και σε ισχυρά θεσμικά περιβάλλοντα, τα IFRS δεν εξαλείφουν τα κίνητρα διαχείρισης. Όμως, ενδέχεται να αλλάζουν τις μορφές της.

Αντιθέτως, σε περιβάλλοντα όπου παρατηρείται ένας συνδυασμός της υιοθέτησης IFRS και της ενίσχυσης των εποπτικών μηχανισμών, τα αποτελέσματα είναι σαφέστερα θετικά. Πιο συγκεκριμένα, αυτό επιβεβαιώνεται από την μελέτη που διεξήχθη από τους Mohamed Amer et al. (2024) στη Νότια Αφρική. Στη μελέτη αυτή εντοπίζεται μείωση των επιπέδων της διαχείρισης κερδών. Το γεγονός αυτό, με τη σειρά του, δεν αποδίδεται μόνο στην εφαρμογή των προτύπων, αλλά και στην εξέλιξη των θεσμικών δομών της αγοράς.

Παρεμφερώς, η μελέτη του Lee (2019) στην Κορέα καταδεικνύει ότι η μείωση της χειραγώγησης είναι εντονότερη σε επιχειρήσεις, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε πιο ανταγωνιστικά περιβάλλοντα. Πρόκειται για περιβάλλοντα, επί των οποίων η αγορά λειτουργεί ως μηχανισμός πειθαρχίας.

Εν συνεχεία, ο θεσμικός παράγοντας αναδεικνύεται και σε επίπεδο εταιρικής διακυβέρνησης. Οι Luthan et al. (2016) έδειξαν ότι οι μηχανισμοί διακυβέρνησης διαφοροποιούν τη σχέση μεταξύ των IFRS και της διαχείρισης των κερδών.

Αυτό σημαίνει ότι τα IFRS ναι μεν παρέχουν ένα τυποποιημένο πλαίσιο. Όμως, η ουσιαστική τους αποτελεσματικότητα εξαρτάται από τη δομή του εσωτερικού ελέγχου, αλλά και από την ανεξαρτησία του διοικητικού συμβουλίου. Πέραν αυτών, εξαρτάται και από την ποιότητα των ελεγκτικών μηχανισμών. Αν δεν υπάρχει ισχυρή εταιρική διακυβέρνηση, τότε η τυπική συμμόρφωση με τα πρότυπα μπορεί και να μην μεταφράζεται σε πραγματική βελτίωση της ποιότητας κερδών (Luthan et al., 2016).

Επιπλέον, οι μελέτες που εστιάζουν στους δείκτες ESG και στις δημοσιεύσεις περί βιωσιμότητας, όπως είναι αυτές των Pereira et al. (2023) και Delegkos et al. (2025) αναφέρουν ότι η ποιότητα της πληροφόρησης ενισχύεται σε περίπτωση κατά την οποία το θεσμικό περιβάλλον ενθαρρύνει τη λογοδοσία και τη διαφάνεια. Αν και οι συγκεκριμένες έρευνες δεν εξετάζουν αποκλειστικά τα IFRS, ωστόσο, δείχνουν ότι η ποιότητα των γνωστοποιήσεων και η σύνδεση με τις αγορές, εξαρτώνται από ευρύτερες θεσμικές πιέσεις και απαιτήσεις.

Υπό αυτή την έννοια, τα IFRS αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου κανονιστικού οικοσυστήματος, που περιλαμβάνει κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης, αλλά και απαιτήσεις γνωστοποιήσεων και μηχανισμούς ελέγχου (Pereira et al., 2023; Delegkos et al., 2025).

Άρα, από την παρούσα θεματική ενότητα συμπεραίνεται ότι η σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ των IFRS και της ποιότητας των κερδών είναι ενδογενής στο θεσμικό πλαίσιο της εφαρμογής των εν λόγω προτύπων. Τα IFRS μπορούν να λειτουργήσουν ως ένα μέσον βελτίωσης της ποιότητας των κερδών. Αυτό, όμως, μπορεί να γίνει υπό την προϋπόθεση του ότι συνοδεύονται από αποτελεσματική επιβολή, από ισχυρή προστασία του επενδυτικού κοινού, από λειτουργικές κεφαλαιαγορές και από επαρκή εταιρική διακυβέρνηση. Σε αντίθετη περίπτωση, η εφαρμογή τους είναι πιθανότερο να

παραμένει τυπική ή ακόμα και να δημιουργήσει νέες μορφές διακριτικής ευχέρειας προς τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων.

4.4 IFRS και ποιότητα πληροφόρησης πέραν της ποιότητας των κερδών

Το τελευταίο θεματικό εύρημα της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης επεκτείνει τη συζήτηση πέρα από τη στενή έννοια της ποιότητας των κερδών, όπως αυτή αποτυπώνεται μέσω της διαχείρισης δεδουλευμένων ή της επιμονής των αποτελεσμάτων. Πρόκειται για μία θεματική ενότητα, η οποία εστιάζει στην ευρύτερη ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Πιο αναλυτικά, οι μελέτες που περιλαμβάνονται στην παρούσα ανασκόπηση δείχνουν ότι η επίδραση των IFRS δεν περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στον περιορισμό της χειραγώγησης των κερδών. Πέραν αυτού, εκτείνεται σε επιπλέον διαστάσεις. Οι διαστάσεις αυτές αφορούν τη συγκρισιμότητα, τη συνάφεια αξίας (value relevance), τη μείωση της πληροφοριακής ασυμμετρίας, την ακρίβεια των προβλέψεων και την ενίσχυση της διαφάνειας προς τις κεφαλαιαγορές (Lee, 2019).

Αρχικά, επισημαίνεται ότι η έννοια της ποιότητας της πληροφόρησης είναι πολυδιάστατη. Πρόκειται για μία έννοια, η οποία είναι συνυφασμένη με τα θεμελιώδη ποιοτικά χαρακτηριστικά της λογιστικής πληροφόρησης. Επί παραδείγματι, είναι συνυφασμένη με τη συνάφεια και την πιστή αναπαράσταση της εικόνας μίας επιχείρησης. Η έννοια της ποιότητας της πληροφόρησης, εκτός αυτού, είναι συνυφασμένη και με δευτερεύοντα χαρακτηριστικά. Τα χαρακτηριστικά αυτά αφορούν τη συγκρισιμότητα και την επαληθευσιμότητα (Lee, 2019).

Υπό αυτή την οπτική, η ποιότητα των κερδών αποτελεί μία μόνο διάσταση ενός ευρύτερου πληροφοριακού πλαισίου. Η υιοθέτηση των IFRS, ως διεθνώς αποδεκτού πλαισίου, επιδιώκει την ενίσχυση της συγκρισιμότητας και της διαφάνειας σε διασυννοριακό επίπεδο. Πρόκειται για ένα στοιχείο, το οποίο δύναται να βελτιώσει τη λειτουργία των αγορών, ακόμη και αν δεν μειώνει πλήρως τις πρακτικές της διαχείρισης των κερδών.

Η μελέτη του Lee (2019) αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της διεύρυνσης. Πέρα από τη μείωση της διαχείρισης κερδών, στη συγκεκριμένη μελέτη επισημαίνεται

η βελτίωση των επιπέδων της βελτίωσης της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων, μετά την υιοθέτηση των IFRS. Η συγκρισιμότητα αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την ποιότητα της πληροφόρησης. Αυτό συμβαίνει για το λόγο του ότι επιτρέπει στο επενδυτικό κοινό να προβεί στην αξιολόγηση των εναλλακτικών επενδυτικών επιλογών που έχει. Έτσι, εύλογα οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι όσο μεγαλύτερη είναι η συγκρισιμότητα, τόσο χαμηλότερο είναι το κόστος επεξεργασίας της πληροφορίας και τόσο αποτελεσματικότερη είναι η κατανομή των επενδυτικών κεφαλαίων.

Σε παρεμφερή κατεύθυνση κινείται και η έρευνα που διεξήχθη από τον Elkemali (2025). Πρόκειται για μία έρευνα, στο πλαίσιο της οποίας επιβεβαιώνεται ότι η υιοθέτηση των IFRS συνδέεται με βελτίωση της ακρίβειας προβλέψεων των χρηματοοικονομικών αναλυτών και με μείωση της διασποράς των εκτιμήσεών τους. Το εν λόγω εύρημα ερμηνεύεται ως μία ένδειξη μείωσης της πληροφοριακής αβεβαιότητας.

Ακόμη και αν δεν καταγράφεται σημαντική μείωση των διακριτικών δεδουλευμένων εισφορών, η ενίσχυση της προβλεψιμότητας των αποτελεσμάτων αποτελεί μία αξιοσημείωτη βελτίωση της ποιότητας της πληροφόρησης. Άλλωστε, οι κεφαλαιαγορές λειτουργούν αποτελεσματικότερα όταν οι πληροφορίες είναι αξιόπιστες και συγκρίσιμες. Το στοιχείο αυτό περιορίζει και τα φαινόμενα ασυμμετρίας (Elkemali, 2025).

Επίσης, η διάσταση της ασυμμετρίας αναδεικνύεται και στη μελέτη των Zúñiga et al. (2025). Πρόκειται για μία μελέτη η οποία εξετάζει την ολοκληρωμένη αναφορά (Integrated Reporting) σε περιβάλλοντα αναδυόμενων αγορών. Αν και η συγκεκριμένη μελέτη δεν εστιάζει αποκλειστικά στα IFRS, ωστόσο, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η ενίσχυση των γνωστοποιήσεων και η υιοθέτηση διεθνών πλαισίων αναφοράς μειώνουν την πληροφοριακή ασυμμετρία.

Το εν λόγω εύρημα των Zúñiga et al. (2025) συνδέεται έμμεσα με την υιοθέτηση των IFRS, καθώς η εναρμόνιση λογιστικών κανόνων και η τυποποίηση γνωστοποιήσεων λειτουργούν συμπληρωματικά προς τις πρωτοβουλίες ενίσχυσης των επιπέδων διαφάνειας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι μελέτες που συνδέουν την ποιότητα πληροφόρησης με περιβαλλοντικές και ESG γνωστοποιήσεις. Οι Pereira et al. (2023) δείχνουν ότι η περιβαλλοντική γνωστοποίηση και το επίπεδο χρέους

συνδέονται με αυξημένη σταθερότητα των κερδών. Οι Delegkos et al. (2025) επιβεβαιώνουν ότι η ποιότητα της ουσιαστικότητας (materiality) ενισχύει τη συνάφεια αξίας των κερδών.

Συν τοις άλλοις, η συμβολή των IFRS στην ευρύτερη ποιότητα της πληροφόρησης ενδέχεται να εκδηλώνεται μέσω της ενίσχυσης της συνάφειας αξίας. Όταν τα δημοσιευμένα κέρδη και τα λογιστικά μεγέθη παρουσιάζουν υψηλότερη συσχέτιση με τις τιμές των μετοχών, τότε θεωρείται ότι αντικατοπτρίζουν καλύτερα την οικονομική πραγματικότητα μίας επιχείρησης.

Ωστόσο, η ενίσχυση της ποιότητας πληροφόρησης δεν είναι ανεξάρτητη από τους περιορισμούς που αναδείχθηκαν και στα προηγούμενα τρία θέματα. Για παράδειγμα, η βιβλιογραφική ανασκόπηση των Dudycz & Pražník (2020) επισημαίνει ότι η αυξημένη χρήση των εκτιμήσεων εύλογης αξίας είναι δυνατόν να ενισχύει την υποκειμενικότητα. Ναι μεν τα IFRS προάγουν τη διαφάνεια μέσω των λεπτομερέστερων και περισσότερων γνωστοποιήσεων, όμως, η πολυπλοκότητα των εν λόγω προτύπων ενδέχεται να δυσχεραίνει την κατανόηση από μη εξειδικευμένους χρήστες. Συνεπώς, η ποιότητα πληροφόρησης είναι αποτέλεσμα ισορροπίας μεταξύ διαφάνειας και πολυπλοκότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

5.1 Συνολική σύνθεση των ευρημάτων

Η παρούσα συστηματική ανασκόπηση επιδίωξε να διερευνήσει τη σχέση μεταξύ της υιοθέτησης των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) και της ποιότητας των κερδών. Παράλληλα, εξετάστηκε και ο ρόλος που διαδραματίζει το υφιστάμενο θεσμικό περιβάλλον, αλλά και οι ευρύτερες διαστάσεις της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Η ανάλυση των μελετών που συμμετείχαν στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας κατέδειξε ότι η σχέση αυτή δεν είναι μονοδιάστατη, αλλά ούτε γραμμική. Αντιθέτως, πρόκειται για μία σχέση, η οποία χαρακτηρίζεται από αυξημένα επίπεδα πολυπλοκότητας, ετερογένειας και ισχυρής εξάρτησης από το εκάστοτε επικρατές περιβάλλον εφαρμογής.

Σε πρώτο επίπεδο, σημαντικός αριθμός εμπειρικών μελετών συγκλίνει στο ότι η υιοθέτηση των IFRS είναι δυνατόν να συμβάλει στη μείωση της διαχείρισης κερδών. Πρόκειται για ένα αποτέλεσμα που είναι εντονότερο ειδικότερα στην περίπτωση των περιβαλλόντων, στα οποία υφίστανται ισχυροί μηχανισμοί επιβολής και αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση. Τα εν λόγω ευρήματα υποστηρίζουν την άποψη ότι τα IFRS λειτουργούν ως μηχανισμός ενίσχυσης της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας. Άρα, καταλήγουν να περιορίζουν τις δυνατότητες που παρέχονται για την εμφάνιση ευκαιριακής λογιστικής συμπεριφοράς.

Συν τοις άλλοις, η μείωση των διακριτικών δεδουλευμένων, συνδυαστικά με την αύξηση της επιμονής των κερδών και τη βελτίωση της ακρίβειας των προβλέψεων των αναλυτών αποτελούν ενδείξεις για το ότι, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, η εφαρμογή των IFRS είναι συνυφασμένη με την αναβάθμιση της ποιότητας των δημοσιευμένων οικονομικών αποτελεσμάτων. Ωστόσο, η προκύπτουσα αυτή εικόνα δεν διακατέχεται από ομοιομορφία.

Πιο αναλυτικά, ένα σημαντικό μέρος της βιβλιογραφίας που συμμετείχε στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση, οδηγείται στη διαπίστωση της μη στατιστικά σημαντικής ή ακόμη και αρνητικής επίδρασης των IFRS στην ποιότητα των κερδών. Ειδικότερα δε, στις αναδυόμενες αγορές, η υιοθέτηση των IFRS δεν συνοδεύτηκε από ουσιαστική μείωση της διαχείρισης κερδών. Από την άλλη πλευρά, σε άλλες περιπτώσεις

παρατηρήθηκε μετατόπιση της χειραγώγησης από τα δεδουλευμένα προς τις πραγματικές επιχειρησιακές αποφάσεις.

Τα ανωτέρω ευρήματα δείχνουν ότι η ύπαρξη υψηλής ποιότητας λογιστικών προτύπων δεν διασφαλίζει αυτομάτως και την υψηλή ποιότητα της εφαρμογής τους. Άλλωστε, η ευελιξία που παρέχουν τα IFRS, και δη σε θέματα εύλογης αξίας και εκτιμήσεων, είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί στρατηγικά σε περιβάλλοντα, επί των οποίων οι μηχανισμοί εποπτείας είναι ανεπαρκείς ή αναποτελεσματικοί.

Η πλέον καθοριστική διαπίστωση της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης αφορά τον ρόλο που διαδραματίζει αυτό καθ' αυτό το θεσμικό περιβάλλον. Πιο αναλυτικά, η ποιότητα των κερδών δεν επηρεάζεται μόνο από το λογιστικό πλαίσιο που εφαρμόζεται. Πέραν αυτού, επηρεάζεται και από το ευρύτερο περιβάλλον στο οποίο ενσωματώνεται το εφαρμοζόμενο λογιστικό πλαίσιο.

Στις χώρες, στις οποίες επικρατεί ισχυρή προστασία των επενδυτών και στις οποίες οι κεφαλαιαγορές είναι ώριμες, τα IFRS φαίνεται να λειτουργούν ως συμπληρωματικός μηχανισμός ενίσχυσης των επιπέδων διαφάνειας. Αντιθέτως, σε περιβάλλοντα περιορισμένης επιβολής, η μετάβαση προς την υιοθέτηση των IFRS δεν συνοδεύεται απαραίτητα από ουσιαστική μεταβολή των διοικητικών κινήτρων. Επομένως, η εκάστοτε επικρατούσα θεσμική διάσταση, λειτουργεί ως φίλτρο, το οποίο ενισχύει ή αποδυναμώνει την επίδραση των λογιστικών προτύπων που εφαρμόζονται.

Παράλληλα, η παρούσα συστηματική ανασκόπηση έδειξε ότι η επίδραση των IFRS εκτείνεται και πέραν της στενής έννοιας της ποιότητας των κερδών. Πιο αναλυτικά, η βελτίωση της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων και η ενίσχυση της συνάφειας της αξίας των λογιστικών μεγεθών, συνδυαστικά με τη μείωση της πληροφοριακής ασυμμετρίας και με την αύξηση της ακρίβειας των προβλέψεων των αναλυτών, αποτελούν διαστάσεις μίας εν γένει βελτίωσης του πληροφοριακού περιβάλλοντος. Άρα, η ποιότητα της πληροφόρησης δεν ταυτίζεται αποκλειστικά και μόνο με τη μείωση των διακριτικών δεδουλευμένων εισφορών. Πέραν αυτού, περιλαμβάνει ένα σύνολο χαρακτηριστικών, τα οποία ασκούν επιρροή στη λειτουργία των κεφαλαιαγορών, αλλά και στην αποδοτική κατανομή των πόρων.

Εν κατακλείδι, τα ευρήματα της παρούσας διπλωματικής εργασίας οδηγούν σε ένα σύνθετο, αλλά σαφές συμπέρασμα. Αυτό αφορά το ότι τα IFRS αποτελούν αναγκαία αλλά όχι επαρκή συνθήκη, που οδηγεί στη βελτίωση της ποιότητας των κερδών. Η

υιοθέτησή τους, λοιπόν, δημιουργεί ένα θεσμικό πλαίσιο το οποίο ενδείκνυται για την ενίσχυση των επιπέδων της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων. Όμως, από την άλλη πλευρά η ουσιαστική επίδραση της υιοθέτησης των προτύπων αυτών εξαρτάται από τη συνέργεια που επικρατεί με το θεσμικό περιβάλλον. Επίσης, εξαρτάται και από τους εκάστοτε υφισταμένους μηχανισμούς εταιρικής διακυβέρνησης, αλλά και από την αποτελεσματικότητα και το επίπεδο ελέγχου και το επίπεδο εποπτείας. Αυτό συνεπάγεται ότι η απλή τυπική συμμόρφωση με τα πρότυπα δεν διασφαλίζει και την ουσιαστική ποιότητα των αποτελεσμάτων.

Τέλος, διευκρινίζεται ότι δεδομένων των ευρημάτων της, η παρούσα συστηματική ανασκόπηση συμβάλλει στη βιβλιογραφία προσφέροντας μία συγκριτική και ερμηνευτική αποτύπωση των διαφορετικών εμπειρικών ευρημάτων. Αντί να υιοθετεί μία μονοδιάστατη θέση υπέρ ή κατά της αποτελεσματικότητας των IFRS, προβάλλει τη δυναμική και συμφραζόμενη φύση της σχέσης που επικρατεί μεταξύ του λογιστικού πλαισίου και της ποιότητας των κερδών.

Πρόκειται για μία μελέτη, τα αποτελέσματα της οποίας χαρακτηρίζονται από πολυμορφία. Η πολυμορφία αυτή δεν αποτελεί ένδειξη θεωρητικής ασυνέπειας, αλλά μία αντανάκλαση της πολυπλοκότητας των οικονομικών και θεσμικών συστημάτων.

Επομένως, η βασική συμβολή της μελέτης αυτής έγκειται στην ανάδειξη της ανάγκης συνδυαστικής προσέγγισης. Επ' αυτής, η ποιότητα των κερδών δεν αποτελεί αποκλειστικά και μόνο προϊόν λογιστικών κανόνων. Πρόκειται για ένα αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης που υπάρχει μεταξύ των κανόνων, των κινήτρων και των θεσμών. Έτσι, τα IFRS δύνανται να λειτουργήσουν ως καταλυτικό στοιχείο βελτίωσης της ποιότητας των κερδών, μόνο σε περίπτωση κατά την οποία ενσωματώνονται σε περιβάλλοντα, τα οποία επιβραβεύουν τη διαφάνεια και υπονομεύουν τη χειραγώγηση της κερδοφορίας.

5.2 Θεωρητική συμβολή της μελέτης

Όπως αναφέρθηκε στο τέλος της προηγούμενης ενότητας, η παρούσα συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας δεν περιορίζεται στην αποτύπωση εμπειρικών ευρημάτων, τα οποία προέρχονται από άλλες μελέτες και έρευνες. Αντιθέτως, η παρούσα διπλωματική εργασία συμβάλλει ουσιαστικά στη θεωρητική εμβάθυνση της σχέσης μεταξύ της υιοθέτησης των IFRS και της ποιότητας των κερδών.

Η ανάλυση των 17 μελετών επιβεβαιώνει ότι η επίδραση των διεθνών λογιστικών προτύπων δεν είναι δυνατόν να ερμηνευθεί επαρκώς μέσα από μία μόνο θεωρητική οπτική. Αντιθέτως, απαιτεί μία συνδυαστική προσέγγιση. Πρόκειται για μία προσέγγιση, η οποία ιδανικά ενσωματώνει στοιχεία από τη θεωρία αντιπροσώπευσης (agency theory), τη θεσμική θεωρία (institutional theory), τη θεωρία ασυμμετρίας πληροφόρησης (information asymmetry theory), αλλά και από τη θεωρία σηματοδότησης (signaling theory).

Πιο αναλυτικά, από την οπτική της θεωρίας αντιπροσώπευσης, η σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ της διοίκησης και των μετόχων χαρακτηρίζεται από σύγκρουση συμφερόντων. Επίσης, χαρακτηρίζεται και από το φαινόμενο της ασυμμετρίας της πληροφόρησης. Πιο αναλυτικά, τα διοικητικά στελέχη διαθέτουν προνομιακή πρόσβαση σε πληροφορίες. Μάλιστα, ενδέχεται να επιδιώκουν τη χειραγώγηση των οικονομικών αποτελεσμάτων για την επίτευξη προσωπικών ή βραχυπρόθεσμων στόχων.

Τα IFRS, αποτελώντας ένα σύστημα αυξημένων γνωστοποιήσεων και τυποποιημένων κανόνων αναγνώρισης και αποτίμησης, τουλάχιστον από θεωρητικής άποψης, λειτουργούν ως μηχανισμός περιορισμού των κοστών αντιπροσωπείας. Αυτό επιτυγχάνεται μειώνοντας τη διακριτική ευχέρεια της διοίκησης και παράλληλα, ενισχύοντας τα επίπεδα της λογοδοσίας.

Τα εμπειρικά ευρήματα που υποστηρίζουν τη μείωση της διαχείρισης των κερδών σε ορισμένα περιβάλλοντα επιβεβαιώνουν την εν λόγω θεωρητική προσέγγιση. Έτσι, υποδεικνύεται ότι τα IFRS μπορούν να λειτουργήσουν ως εργαλείο ευθυγράμμισης των συμφερόντων των δύο αυτών μερών.

Ωστόσο, η θεωρία της αντιπροσώπευσης από μόνη της δεν είναι επαρκής, προκειμένου να παράσχει την εξήγηση που χρειαζόμαστε για τα μικτά ή αρνητικά αποτελέσματα που παρατηρούνται σε άλλες μελέτες. Έτσι, στην προκειμένη περίπτωση, προτάσσεται η σημασία της θεσμικής θεωρίας.

Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τη θεσμική προσέγγιση, οι οργανισμοί δεν λειτουργούν αποκλειστικά και μόνο βάσει ορθολογικών κινήτρων μεγιστοποίησης. Αντ' αυτού, αλλά επηρεάζονται από κανονιστικές πιέσεις και πολιτισμικές νόρμες. Επίσης, επηρεάζονται ακόμα και από τις επικρατούσες θεσμικές δομές.

Η υιοθέτηση των IFRS μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να αποτελεί μία απότοκο θεσμικής πίεσης για την εναρμόνιση και νομιμοποίηση, χωρίς όμως να συνοδεύεται από ουσιαστική αλλαγή των ακολουθούμενων πρακτικών. Αυτό αποτελεί και την εξήγηση του γιατί σε περιβάλλοντα ασθενών μηχανισμών επιβολής, η εφαρμογή των IFRS δεν οδηγεί απαραίτητα στη βελτίωση της ποιότητας των κερδών.

Δεδομένου τούτου, η θεωρητική συμβολή της παρούσας διπλωματικής εργασίας έγκειται στο ότι η αποτελεσματικότητα των IFRS είναι θεσμικά ενδογενής. Άρα δεν είναι ένα αποτέλεσμα, το οποίο είναι καθολικά δεδομένο.

Κατόπιν, η θεωρία της ασυμμετρίας της πληροφόρησης προσφέρει ένα επιπλέον ερμηνευτικό πλαίσιο. Αναλυτικότερα, οι κεφαλαιαγορές λειτουργούν αποτελεσματικότερα σε περίπτωση κατά την οποία η πληροφόρηση είναι πλήρης, αξιόπιστη και άρα μπορεί να καταστεί και συγκρίσιμη. Τα IFRS επιδιώκουν τη μείωση της πληροφοριακής ασυμμετρίας και το επιτυγχάνουν μέσω συγκεκριμένων απαιτούμενων γνωστοποιήσεων, αλλά και μέσω της διεθνούς τυποποίησης.

Τα συμπεράσματα στα οποία οδηγήθηκε η παρούσα διπλωματική εργασία και τα οποία συνδέουν την υιοθέτηση των IFRS με τη βελτίωση των επιπέδων της ακρίβειας των προβλέψεων, αλλά και με την αυξημένη συγκρισιμότητα και τη μειωμένη απόκλιση των εκτιμήσεων μεταξύ των διαφορών των αναλυτών, ενισχύουν τη θεωρητική θέση η οποία υποστηρίζει ότι τα IFRS μπορούν να περιορίσουν την αβεβαιότητα και να βελτιώσουν τη λειτουργία των αγορών. Ωστόσο, η παρούσα διπλωματική εργασία, μέσω της συστηματικής ανασκόπησης που συμπεριέλαβε, έδειξε ότι η μείωση της ασυμμετρίας εξαρτάται από το επίπεδο κατανόησης και της εφαρμογής των προτύπων, αλλά και από τη διαθεσιμότητα ελεγκτικών μηχανισμών που είναι αξιόπιστοι.

Παράλληλα, η θεωρία της σηματοδότησης επιτρέπει την ερμηνεία της εθελοντικής υιοθέτησης των IFRS. Εναλλακτικά, η θεωρία της σηματοδότησης επιτρέπει και την ενίσχυση των γνωστοποιήσεων, ως στρατηγικής επιλογής που έχουν οι επιχειρηματικές μονάδες για την αποστολή θετικών σημάτων προς την αγορά. Σε ορισμένα περιβάλλοντα, η υιοθέτηση των IFRS λειτουργεί ως ένδειξη διαφάνειας και δέσμευσης των επιχειρήσεων σε υψηλά πρότυπα λογοδοσίας. Το εν λόγω γεγονός είναι δυνατόν να βελτιώσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών.

Ωστόσο, η παρούσα ανασκόπηση έδειξε ότι το εν λόγω θετικό σήμα δεν είναι πάντοτε αξιόπιστο. Σε περίπτωση κατά την οποία οι αγορές θέτουν υπό αμφισβήτηση την

ουσιαστική εφαρμογή των προτύπων, τότε το αποτέλεσμα της απόδοσης ενός θετικού σήματος εύλογα και αναπόφευκτα καταλήγει να αποδυναμώνεται.

Κατόπιν, επισημαίνεται ότι η βασική θεωρητική συμβολή της παρούσας μελέτης έγκειται ακριβώς στη σύνθεση των ανωτέρω διαφορετικών θεωρητικών πλαισίων. Πιο αναλυτικά, αντί να αντιμετωπίζουμε τα IFRS ως αυτοτελή αιτιώδη παράγοντα, τα τοποθετούμε σε ένα πολυπαραγοντικό πλαίσιο. Στο πλαίσιο αυτό, οι λογιστικοί κανόνες, τα κίνητρα της διοίκησης και οι θεσμικές δομές αποτελούν στοιχεία, τα οποία αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Έτσι, η ποιότητα των κερδών αποτελεί απότοκο της δυναμικής ισορροπίας που υπάρχει μεταξύ του κανονιστικού πλαισίου και των κινήτρων συμπεριφορών.

Συν τοις άλλοις, η παρούσα διπλωματική εργασία συμβάλλει στη θεωρητική διεύρυνση της έννοιας της ποιότητας των κερδών. Πέραν από τη στενή προσέγγιση που εστιάζει αποκλειστικά και μόνο στις διακριτικές δεδουλευμένες εισφορές, η παρούσα μελέτη ενσωμάτωσε επιπλέον διαστάσεις. Χαρακτηριστικά παραδείγματα των επιπρόσθετων αυτών διαστάσεων είναι η συγκρισιμότητα, η συνάφεια αξίας και η πληροφοριακή ασυμμετρία.

Με τον τρόπο αυτόν, μέσω της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης προτείνουμε μία πιο ολοκληρωμένη θεωρητική κατανόηση της ποιότητας της πληροφόρησης. Πρόκειται για μία προσέγγιση, η οποία έρχεται σε ευθυγράμμιση με τα σύγχρονα πρότυπα της λογιστικής σκέψης, αλλά και με τις απαιτήσεις των διεθνών κεφαλαιαγορών.

Εν γένει, λοιπόν, η θεωρητική συμβολή της μελέτης αυτής μπορεί να συνοψιστεί σε τρία επίπεδα, τα οποία είναι τα εξής:

- Επιβεβαιώνεται ότι τα IFRS μπορούν να λειτουργήσουν ως μηχανισμός μείωσης των κοστών αντιπροσωπείας, αλλά μόνο υπό συγκεκριμένες θεσμικές προϋποθέσεις.
- Αναδεικνύεται ο θεσμικός παράγοντας ως κρίσιμος διαμεσολαβητής της σχέσης μεταξύ των προτύπων και των αποτελεσμάτων.
- Προτείνεται μία διευρυμένη αντίληψη της ποιότητας των κερδών, η οποία ενσωματώνει αφενός λογιστικούς και αφετέρου αγοραστικούς δείκτες.

Με τον τρόπο αυτόν, η παρούσα συστηματική ανασκόπηση δεν περιορίζεται στην περιγραφική αποτύπωση της υφιστάμενης βιβλιογραφίας. Αντιθέτως, συμβάλλει στη θεωρητική κατανόηση του πώς και υπό ποιες συνθήκες τα διεθνή λογιστικά πρότυπα καταλήγουν να επηρεάζουν την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

5.3 Πρακτικές και κανονιστικές εισηγήσεις

Η ανάλυση των ευρημάτων της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης οδηγεί σε συγκεκριμένες πρακτικές και κανονιστικές εισηγήσεις, οι οποίες παρουσιάζονται στην παρούσα ενότητα. Πρόκειται για ένα σύνολο εισηγήσεων, που απευθύνονται προς τις ρυθμιστικές αρχές, τις επιχειρήσεις, αλλά και τους ελεγκτές και επενδυτές.

Η βασική διαπίστωση είναι ότι τα IFRS αποτελούν αναγκαία, αλλά όχι επαρκή συνθήκη, για τη βελτίωση της ποιότητας των κερδών. Η διαπίστωση αυτή καθιστά σαφές ότι η απλή υιοθέτηση των προτύπων αυτών δεν αρκεί. Πέραν αυτού, απαιτείται ένας συνδυασμός θεσμικών παρεμβάσεων, αλλά και η ενίσχυση των μηχανισμών επιβολής τους, όπως επίσης και η βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης. Μόνο υπό την προϋπόθεση του συνδυασμού αυτού τα IFRS θα μπορούν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά στη βελτίωση της ποιότητας των κερδών.

5.3.1 Εισηγήσεις προς ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές

Πρωτίστως, επισημαίνεται ότι οι εθνικές και διεθνείς ρυθμιστικές αρχές οφείλουν να ενισχύσουν τους μηχανισμούς εποπτείας και επιβολής των διεθνών προτύπων. Τα ευρήματα της παρούσας ανασκόπησης δείχνουν ότι η αποτελεσματικότητα των IFRS εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο και τον χαρακτήρα της εν λόγω επιβολής. Συνεπώς, η υιοθέτηση των προτύπων θα πρέπει να συνοδεύεται από τα κάτωθι:

- Ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών και αυστηρότερη εποπτεία των οικονομικών καταστάσεων.
- Διασφάλιση της ανεξαρτησίας των ελεγκτικών αρχών και σαφές πλαίσιο κυρώσεων σε περιπτώσεις που διαπιστωθεί κάποια παραβίαση.
- Εκπαίδευση και συνεχή κατάρτιση των εποπτικών στελεχών σε σύνθετα θέματα αποτίμησης, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τις λογιστικές εκτιμήσεις και την ευλογία αξία.

Επίσης, οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να ενισχύσουν τη διαφάνεια που επικρατεί γύρω από λογιστικές εκτιμήσεις αυξημένης κρισιμότητας. Πιο αναλυτικά, η αυξημένη ευελιξία των IFRS επί θεμάτων αποτίμησης είναι δυνατόν να δημιουργήσει περιθώρια διακριτικής ευχέρειας.

Απαιτούνται, λοιπόν, εκτενέστερες και πιο ποιοτικές γνωστοποιήσεις σχετικά με τις βασικές παραδοχές, αλλά και σχετικά με τα μοντέλα αποτίμησης και την ευαισθησία των εκτιμήσεων. Έτσι, μπορεί να περιοριστεί η όποια δυνατότητα χειραγώγησης των κερδών.

Τέλος, είναι αναγκαίο να προωθηθεί η εναρμόνιση των λογιστικών προτύπων με παράλληλη ενίσχυση της θεσμικής ποιότητας. Όπως ήδη έχει αναφερθεί παραπάνω, η απλή μεταφορά ενός διεθνούς προτύπου στο ήδη επικρατές εθνικό δίκαιο, αν δεν συνοδεύεται από την κατάλληλη προσαρμογή των εποπτικών μηχανισμών, δεν διασφαλίζει τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης πληροφόρησης. Η αποκομιζόμενη εμπειρία από τις αναδυόμενες αγορές, όπως προέκυψε από τα ευρήματα της παρούσας ανασκόπησης της βιβλιογραφίας, έδειξε ότι η επιτυχία της υιοθέτησης των IFRS εξαρτάται από την εν γένει αναβάθμιση του επικρατούντος θεσμικού πλαισίου.

5.3.2 Εισηγήσεις προς επιχειρήσεις και διοικητικά στελέχη

Οι επιχειρήσεις, από την πλευρά τους, καλούνται να αντιληφθούν τα IFRS όχι τόσο ως τυπική κανονιστική υποχρέωση, αλλά ως στρατηγικό εργαλείο, το οποίο μπορεί να συμβάλλει στην ενίσχυση της αξιοπιστίας τους προς τις κεφαλαιαγορές. Άρα, η υιοθέτηση και εφαρμογή των προτύπων θα πρέπει να συνοδεύεται από τα εξής στοιχεία:

- Ενίσχυση των εσωτερικών συστημάτων ελέγχου και λογοδοσίας.
- Διαφάνεια στις λογιστικές επιλογές και τεκμηρίωση των κρίσιμων εκτιμήσεων.
- Διασύνδεση της χρηματοοικονομικής και της μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, ιδίως σε θέματα βιωσιμότητας και δεικτών ESG.

Επίσης, άξιο αναφοράς είναι το γεγονός του ότι η ποιότητα κερδών δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τους λογιστικούς κανόνες. Εκτός αυτού, εξαρτάται και από την εταιρική κουλτούρα και τα κίνητρα που έχουν τα διοικητικά στελέχη. Άρα, η υιοθέτηση

πολιτικών, που ενθαρρύνουν τη μακροπρόθεσμη απόδοση, αντί της βραχυπρόθεσμης μεγιστοποίησης των επιπέδων της κερδοφορίας των επιχειρήσεων, είναι δυνατόν να οδηγήσει στον περιορισμό των πιέσεων που ασκούνται για τη χειραγωγή των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων.

Τέλος, απαραίτητη καθίσταται η επένδυση των επιχειρήσεων σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, αλλά και στα απαραίτητα προηγμένα τεχνολογικά συστήματα λογιστικής πληροφόρησης. Πρόκειται για επενδύσεις, οι οποίες σε κάθε περίπτωση αναμένεται να ενισχύσουν την ορθή εφαρμογή των IFRS, αλλά και να μειώσουν τον κίνδυνο λανθασμένων ή στρατηγικών αποτιμήσεων.

5.3.3 Εισηγήσεις προς ελεγκτές και επενδυτές

Δεν τίθεται αμφιβολία για το γεγονός του ότι οι ελεγκτές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην αξιοπιστία της εφαρμογής των IFRS. Η αυξημένη χρήση των εκτιμήσεων και των εύλογων αξιών απαιτεί τα εξής:

- Εξειδικευμένες γνώσεις σε αποτιμήσεις και χρηματοοικονομικά μοντέλα.
- Ενίσχυση της επαγγελματικής κρίσης και της ανεξαρτησίας.
- Εφαρμογή των ενισχυμένων διαδικασιών ελέγχου σε τομείς υψηλού κινδύνου, όπως είναι επί παραδείγματι οι προβλέψεις, οι απομειώσεις και οι αποτιμήσεις των άυλων στοιχείων.

Οι επενδυτές, από την πλευρά τους, οφείλουν να αξιολογούν την ποιότητα των κερδών ακολουθώντας μία προσέγγιση που είναι πολυδιάστατη. Πιο συγκεκριμένα, η ανάλυσή τους δεν πρέπει να περιορίζεται στο ύψος των δημοσιευμένων κερδών. Αντιθέτως, πρέπει να εξετάζονται και τα κάτωθι επιμέρους στοιχεία:

- Η σταθερότητα και η μεταβλητότητα των οικονομικών αποτελεσμάτων.
- Η ποιότητα των γνωστοποιήσεων και η διαφάνεια στις λογιστικές επιλογές και πρακτικές που υιοθετούνται.
- Η συνέπεια μεταξύ των χρηματοοικονομικών και των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Σε κάθε περίπτωση, η ενίσχυση της χρηματοοικονομικής παιδείας και της ικανότητας της ανάλυσης σύνθετων λογιστικών πληροφοριών είναι δυνατόν να περιορίσει τη δυνατότητα της εκμετάλλευσης των υπαρχόντων πληροφοριακών κενών.

Εν γένει, λοιπόν, όλες οι ανωτέρω αναφερόμενες εισηγήσεις που προκύπτουν από την παρούσα διπλωματική εργασία συγκλίνουν στο ότι τα IFRS λειτουργούν αποτελεσματικά, μόνο όταν εντάσσονται σε ένα περιβάλλον θεσμικής ωριμότητας και ισχυρής εταιρικής διακυβέρνησης, το οποίο παράλληλα χαρακτηρίζεται από συνθήκες ενεργούς εποπτείας. Στο σημείο αυτό, πρέπει να καταστεί κατανοητό ότι η ενίσχυση της ποιότητας των κερδών και της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί αποκλειστικά μέσω κανονιστικής εναρμόνισης. Πέραν αυτής, απαιτεί και έναν συνδυασμό πολιτικών παρεμβάσεων, οργανωσιακής αλλαγής και επαγγελματικής επάρκειας.

Η εφαρμογή των ανωτέρω προτάσεων θεωρούμε ότι μπορεί να ενισχύσει τη διαφάνεια, αλλά και να περιορίσει τις πρακτικές διαχείρισης των κερδών, από την πλευρά των επιχειρηματικών μονάδων. Μέσω της πρακτικής εφαρμογής των παραπάνω προτάσεων, μπορεί να επέλθει εν γένει βελτίωση της λειτουργίας των κεφαλαιαγορών, όχι μόνο σε εθνικό, αλλά και σε διεθνές επίπεδο.

5.4 Κενά που εντοπίστηκαν στη βιβλιογραφία

Η παρούσα συστηματική ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας επιβεβαίωσε ότι υπάρχει σημαντική πρόοδος στην κατανόηση της σχέσης μεταξύ της υιοθέτησης των IFRS και της ποιότητας των κερδών. Όμως, την ίδια στιγμή, διαφάνηκαν ουσιαστικά κενά. Πρόκειται για κενά επί της επικρατούσας βιβλιογραφίας, τα οποία περιορίζουν τη δυνατότητα της γενίκευσης των συμπερασμάτων και υποδεικνύουν επιπλέον πεδία, στα οποία μπορούν να βασιστούν μελλοντικές έρευνες.

Ένα πρώτο κενό αφορά την ετερογένεια των μεθοδολογικών προσεγγίσεων και των δεικτών μέτρησης της ποιότητας κερδών. Πιο αναλυτικά, οι περισσότερες εμπειρικές μελέτες βασίζονται σε μοντέλα accrual-based earnings management, όπως το Modified Jones Model. Λιγότερες μελέτες παρατηρήθηκε ότι εξετάζουν συστηματικά τη διαχείριση πραγματικών κερδών (Real Earnings Management).

Η διαπίστωση ότι σε ορισμένα περιβάλλοντα η χειραγώγηση μετατοπίζεται από τα δεδουλευμένα προς τις πραγματικές επιχειρησιακές αποφάσεις δείχνει ότι υπάρχει η ανάγκη να αναπτυχθούν ενιαία πλαίσια μέτρησης. Πρόκειται για πλαίσια, τα οποία να είναι σε θέση να ενσωματώνουν και τις δύο ανωτέρω αναφερόμενες διαστάσεις.

Εν συνεχεία, παρατηρείται σημαντική γεωγραφική ανισορροπία επί της ήδη υφιστάμενης βιβλιογραφίας. Πιο αναλυτικά., πολλές από τις μελέτες που συμμετείχαν στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας διαπιστώσαμε ότι εστιάζουν είτε σε ανεπτυγμένες αγορές, είτε σε συγκεκριμένες αναδυόμενες οικονομίες. Απουσιάζει, λοιπόν, η συστηματική συγκριτική ανάλυση μεταξύ των διαφορετικών θεσμικών πλαισίων.

Αν και ο ρόλος του θεσμικού περιβάλλοντος είναι καθοριστικής σημασίας, ωστόσο, η βιβλιογραφία στερείται επαρκών διακρατικών συγκριτικών μελετών. Απουσιάζουν μελέτες οι οποίες να εξετάζουν ταυτόχρονα επίπεδα επιβολής των λογιστικών προτύπων, με την ποιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης και τη δομή της κεφαλαιαγοράς.

Ένα τρίτο κενό αφορά τη χρονική διάσταση των μελετών. Πιο αναλυτικά, πολλές εμπειρικές αναλύσεις εξετάζουν βραχυχρόνιες περιόδους, πριν και μετά την υιοθέτηση των IFRS. Ωστόσο, η επίδραση ενός λογιστικού πλαισίου εκδηλώνεται και σε μακροχρόνιο χρονικό ορίζοντα. Άλλωστε, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός του ότι απαιτείται επαρκής χρόνος για την προσαρμογή των επιχειρήσεων, των ελεγκτών και των επενδυτών στα νέα λογιστικά πρότυπα που εφαρμόζονται.

Συν τοις άλλοις, η βιβλιογραφία εμφανίζει περιορισμένη ενσωμάτωση της χρηματοοικονομικής και της μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Αν και ορισμένες μελέτες, οι οποίες συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, εξετάζουν τη σχέση που υπάρχει μεταξύ των δεικτών ESG και της ποιότητας των επιπέδων κερδοφορίας, ωστόσο, από την άλλη πλευρά, απουσιάζει ένα ολοκληρωμένο ερευνητικό πλαίσιο που να συνδέει την υιοθέτηση των IFRS με την εν γένει ποιότητα της εταιρικής πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένων και των θεμάτων βιωσιμότητας.

Ένα ακόμη σημαντικό κενό αφορά τον ρόλο που διαδραματίζουν οι τεχνολογικές εξελίξεις στη διαμόρφωση της ποιότητας της πληροφόρησης. Πιο συγκεκριμένα, η υιοθέτηση προηγμένων αναλυτικών εργαλείων, αλλά και της τεχνητής νοημοσύνης και

των συστημάτων και τεχνολογικών μηχανικής μάθησης για την ανίχνευση πρακτικών διαχείρισης των κερδών είναι περιορισμένη στην υφιστάμενη βιβλιογραφία.

Παράλληλα, παρατηρείται περιορισμένη διερεύνηση του ρόλου των ελεγκτικών εταιρειών και της ποιότητας του ελέγχου ως διαμεσολαβητικού παράγοντα μεταξύ της υιοθέτησης των IFRS και της ποιότητας των κερδών. Από θεωρητική άποψη, διαπιστώσαμε ότι αναγνωρίζεται ότι η επιβολή των IFRS και η ελεγκτική αυστηρότητα αποτελούν κρίσιμες διαστάσεις. Όμως, από την άλλη πλευρά, η εμπειρική τεκμηρίωση συνεχίζει να είναι ανεπαρκής, καθώς καλύπτεται από ελάχιστες έρευνες.

Τέλος, σημαντικό ερευνητικό πεδίο αποτελεί η διερεύνηση των συμπεριφορικών διαστάσεων της εφαρμογής των IFRS. Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι διαπιστώθηκε πως η πλειονότητα των μελετών βασίζεται σε ποσοτικά δεδομένα και οικονομικά μοντέλα. Από την άλλη πλευρά, λιγότερες μελέτες προβαίνουν στην υιοθέτηση ποιοτικών ή μεικτών μεθοδολογιών έρευνας. Για παράδειγμα, εκλείπουν συνεντεύξεις στις οποίες θα μπορούσαν να συμμετάσχουν οικονομικοί διευθυντές, ελεγκτές, αλλά και εργαζόμενοι στις εκάστοτε αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές. Τέτοιου είδους ερευνητικές προσεγγίσεις θα μπορούσαν να προσδώσουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύονται και εφαρμόζονται τα πρότυπα στην πράξη.

Άρα, από τα κενά που διαπιστώθηκαν στην υπάρχουσα βιβλιογραφία, διαφαίνεται ότι, παρά τη σημαντική ερευνητική πρόοδο η οποία δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση, η βιβλιογραφία που αφορά τη σχέση των IFRS και της ποιότητας κερδών συνεχίζει να είναι ανοικτή προς περαιτέρω διερεύνηση. Πρόκειται για μία διαπίστωση που θεωρούμε πως είναι εύλογη, λόγω της αυξημένης πολυπλοκότητας του συγκεκριμένου θέματος. Άλλωστε, λόγω της πολυπλοκότητάς του το συγκεκριμένο θέμα απαιτεί διεπιστημονικές, συγκριτικές και μακροχρόνιες προσεγγίσεις.

5.5 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Η συστηματική ανασκόπηση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα διπλωματική εργασία και αφορά την σχέση μεταξύ των IFRS και της ποιότητας των κερδών, επιβεβαίωσε αφενός τη θεωρητική πολυπλοκότητα και αφετέρου τη μεθοδολογική ετερογένεια της υφιστάμενης βιβλιογραφίας. Ναι μεν υπάρχει σημαντικός όγκος εμπειρικών μελετών, αλλά από την άλλη πλευρά, συνεχίζουν να υπάρχουν ανοιχτά

ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης. Οι ακόλουθες προτάσεις αποσκοπούν στη συστηματοποίηση της μελλοντικής ερευνητικής κατεύθυνσης και είναι οι εξής:

Αρχικά, απαιτείται η ανάπτυξη ολοκληρωμένων πολυδιάστατων μοντέλων, τα οποία αφορούν τη μέτρηση της ποιότητας των κερδών. Η πλειονότητα των υφιστάμενων μελετών εστιάζει σε «*accrual-based*» δείκτες. Την ίδια στιγμή, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η διαχείριση των πραγματικών κερδών (Real Earnings Management) εξετάζεται αποσπασματικά. Έτσι, οι μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να ενσωματώσουν σε ενιαίο αναλυτικό πλαίσιο, τόσο τα διακριτικά δεδουλευμένα όσο και τους πραγματικούς χειρισμούς, που αφορούν επί παραδείγματι τις μεταβολές της παραγωγής, των δαπανών ή των επιπέδων των πωλήσεων. Μέσω των μελετών αυτών θα μπορεί να καταστεί δυνατή η ολιστική αποτύπωση της διοικητικής συμπεριφοράς που επικρατεί, μετά την υιοθέτηση των IFRS.

Εν συνεχεία, ένα γόνιμο ερευνητικό πεδίο θεωρούμε ότι αποτελεί η διακρατική συγκριτική ανάλυση, με την ενσωμάτωση θεσμικών μεταβλητών. Στην παρούσα ανασκόπηση της βιβλιογραφίας διαπιστώθηκε ότι αρκετές μελέτες εξετάζουν μεμονωμένες χώρες. Όμως, η βιβλιογραφία στερείται συγκριτικών αναλύσεων που να συνδυάζουν ποσοτικούς δείκτες θεσμικής ποιότητας, όπως είναι επί παραδείγματι οι δείκτες «*enforcement intensity*», «*investor protection indices*» και «*legal origin*», με τα εταιρικά χαρακτηριστικά. Έτσι, προτείνεται η ανάπτυξη πολυεπίπεδων (multilevel) οικονομετρικών μοντέλων. Μέσω της ανάπτυξης των μοντέλων αυτών θα ήταν δυνατή η εκτίμηση της αλληλεπίδρασης που υπάρχει μεταξύ της υιοθέτησης των IFRS και του θεσμικού περιβάλλοντος. Άρα, θα ήταν δυνατή η ακριβέστερη ερμηνεία των ενδεχόμενων διαφοροποιημένων ευρημάτων μεταξύ των διαφορετικών μελετών.

Κατόπιν, προτείνεται η διεύρυνση της χρονικής διάστασης των εμπειρικών αναλύσεων. Οι περισσότερες μελέτες εξετάζουν περιορισμένες χρονικές περιόδους πριν και μετά την υιοθέτηση των IFRS, όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα. Ωστόσο, η επίδραση ενός λογιστικού πλαισίου ενδέχεται να είναι δυναμική. Επίσης, είναι πιθανόν να εξελίσσεται διαφορετικά με την πάροδο του χρόνου. Για τον λόγο αυτόν προτείνεται η διεξαγωγή μακροχρονίων διαχρονικών μελετών (longitudinal studies). Οι μελέτες αυτές θα καλύπτουν εκτεταμένα χρονικά διαστήματα και μέσω των ευρημάτων τους

θα ήταν δυνατόν να αναδείξουν εάν τα αρχικά αποτελέσματα διατηρούνται, ενισχύονται ή αποδυναμώνονται σε βάθος χρόνου.

Ύστερα, προτείνεται η ενσωμάτωση χρηματοοικονομικής και μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε ενιαία ερευνητικά σχήματα. Αναλυτικότερα, η ολοένα και αυξανόμενη σημασία που αποκτούν οι γνωστοποιήσεις των εταιρειών σχετικά με τους δείκτες ESG, αλλά και αναφορικά με τα πλαίσια βιωσιμότητας, δημιουργεί την ανάγκη να διερευνηθεί η διασύνδεση που υπάρχει μεταξύ της υιοθέτησης των IFRS, των αναφορών περί βιωσιμότητας και της ποιότητας των κερδών. Άρα, μελλοντικές μελέτες θα μπορούσαν να εξετάσουν το κατά πόσο η εναρμόνιση των IFRS σε συνδυασμό με τις πλήρεις μη χρηματοοικονομικές γνωστοποιήσεις των επιχειρήσεων, οδηγεί σε βελτίωση της συνολικής ποιότητας της εταιρικής πληροφόρησης.

Συν τοις άλλοις, προτείνεται η αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογικών εργαλείων και μεθόδων ανάλυσης δεδομένων. Πιο αναλυτικά, αναφερόμαστε στην εφαρμογή τεχνικών μηχανικής μάθησης (machine learning) και ανάλυσης μεγάλων δεδομένων (big data analytics). Πρόκειται για εφαρμογές, οι οποίες δύνανται να επιτρέψουν τον εντοπισμό σύνθετων προτύπων διαχείρισης των επιπέδων κερδοφορίας, τα οποία δεν είναι δυνατόν να ανιχνευθούν εύκολα μέσω της υιοθέτησης παραδοσιακών οικονομετρικών μοντέλων. Παράλληλα, η χρήση αλγοριθμικών προσεγγίσεων θα ήταν δυνατόν να συμβάλει στη βελτίωση της πρόβλεψης της ποιότητας των κερδών. Ταυτόχρονα, θα μπορούσε να συντελέσει και στην αξιολόγηση της επίδρασης των IFRS, ακόμα και σε πραγματικό χρόνο.

Πέραν των ανωτέρω, μία ακόμα σημαντική ερευνητική κατεύθυνση αφορά τον ρόλο των ελεγκτικών εταιρειών και της ποιότητας ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να διερευνήσουν τη διαδραστική επίδραση μεταξύ του τύπου των ελεγκτών, ήτοι «*Big Four*» έναντι «*non-Big Four*», του επιπέδου των αμοιβών των ελεγκτών και της υιοθέτησης των IFRS, στην ποιότητα των κερδών. Η εξέταση του κατά πόσο η αυξημένη ελεγκτική αυστηρότητα ενισχύει την αποτελεσματικότητα της πρακτικής εφαρμογής των IFRS θεωρούμε ότι θα ήταν σε θέση να προσφέρει σημαντική πρακτική αξία.

Τέλος, προτείνεται η ενσωμάτωση ποιοτικών και μικτών μεθοδολογικών προσεγγίσεων. Όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα, η υφιστάμενη βιβλιογραφία κυριαρχείται από ποσοτικές αναλύσεις. Ναι μεν οι αναλύσεις αυτές είναι

ισχυρές και έγκυρες, αλλά δεν αποτυπώνουν πλήρως τις οργανωσιακές και συμπεριφορικές διαστάσεις της εφαρμογής των IFRS. Δεδομένου τούτου, μελλοντικές έρευνες προτείνεται να περιλαμβάνουν συνεντεύξεις με οικονομικούς διευθυντές και ελεγκτές, διότι θα μπορούσαν να προσφέρουν βαθύτερη κατανόηση των κινήτρων, των ερμηνειών και των πρακτικών εφαρμογής των προτύπων.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abu Alrub, A., Ağa, M., & Rjoub, H. (2020). Does the improvement in accounting standard IAS/IFRS cure the financial crisis and bank profitability? Evidence from banking sector in Lebanon. *Asia-Pacific journal of accounting & economics*, 27(6), 727-744. <https://doi.org/10.1080/16081625.2018.1435288>
- Amer, A. M. M., Azimli, A., & Adedokun, M. W. (2025). Earnings Management and IFRS Adoption Influence on Corporate Sustainability Performance: The Moderating Roles of Institutional Ownership and Board Independence. *Sustainability*, 17(17), 7981. <https://doi.org/10.3390/su17177981>
- Ball, R. (2006). International Financial Reporting Standards (IFRS): Pros and cons for investors. *Accounting and Business Research*, 36(sup1), 5-27. <https://doi.org/10.1080/00014788.2006.9730040>
- Barth, M. E., Landsman, W. R., & Lang, M. H. (2008). International accounting standards and accounting quality. *Journal of Accounting Research*, 46(3), 467-498. <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2008.00287.x>
- Daske, H., Hail, L., Leuz, C., & Verdi, R. (2008). Mandatory IFRS reporting around the world: Early evidence on the economic consequences. *Journal of Accounting Research*, 46(5), 1085-1142. <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2008.00306.x>
- Edeh, O. P., Akpadaka, O. S., Farouk, M. A., & Fodio, M. I. (2025). CEO Dynamics and Real Earnings Management: A Gender Diversity Perspective from Sub-Saharan Africa. *Journal of Risk and Financial Management*, 18(7), 378. <https://doi.org/10.3390/jrfm18070378>
- Francis, J., LaFond, R., Olsson, P. M., & Schipper, K. (2004). Costs of equity and earnings attributes. *The accounting review*, 79(4), 967-1010. <https://doi.org/10.2308/accr.2004.79.4.967>
- Healy, P. M., & Palepu, K. G. (2001). Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature. *Journal of Accounting and Economics*, 31(1-3), 405-440. [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(01\)00018-0](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(01)00018-0)
- Lee, W. J. (2019). Toward sustainable accounting information: Evidence from IFRS adoption in Korea. *Sustainability*, 11(4), 1154. <https://doi.org/10.3390/su11041154>
- Mai, B. D., Pham, D. K., Pho, T. V., Phan, G. Q., & Nguyen, T. T. H. (2025). Exploring Gender and Corporate Governance in an Emerging Market: Bridging Female Leadership, Earnings Management and Tax Avoidance. *Journal of Risk and Financial Management*, 18(7), 342. <https://doi.org/10.3390/jrfm18070342>
- Mattei, G., Jorge, S., & Grandis, F. G. (2020). Comparability in IPSASs: lessons to be learned for the European standards. *Accounting in Europe*, 17(2), 158-182. <https://doi.org/10.1080/17449480.2020.1742362>
- Misztal, A., & Comporek, M. (2025). Assessing the Risk of Earnings Management Through the Lens of Individual Moral Philosophy: Insights from Accounting Professionals. *Risks*, 13(10), 184. <https://doi.org/10.3390/risks13100184>

- Mlawu, L., Matenda, F. R., & Sibanda, M. (2025). Incentives for Accrual-Based Earnings Management in Emerging Economies-A Systematic Literature Review with Bibliometric Analysis. *Administrative Sciences*, 15(6), 209. <https://doi.org/10.3390/admsci15060209>
- Oh, H., & Jeon, H. (2022). Does corporate sustainable management reduce audit report lag?. *Sustainability*, 14(13), 7684. <https://doi.org/10.3390/su14137684>
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ... & Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>
- Rahman, H. U., Ali, A., Arian, A., & Sands, J. (2024). Does Corporate Governance and Earning Quality Mitigate Idiosyncratic Risk? Evidence from an Emerging Economy. *Journal of Risk and Financial Management*, 17(8), 362. <https://doi.org/10.3390/jrfm17080362>
- Rao, S. S., Zambrana Roman, C. E., & Juma, N. (2025). Voluntary Audits of Nonfinancial Disclosure and Earnings Quality. *Journal of Risk and Financial Management*, 18(5), 256. <https://doi.org/10.3390/jrfm18050256>
- Siladjaja, M., Anwar, Y., & Djan, I. (2022). The relationship between dividend policy and earnings quality: The role of accounting information in Indonesia's capital market. *Economies*, 10(6), 140. <https://doi.org/10.3390/economies10060140>
- Steingen, L., & Löw, E. (2025). Using Machine Learning to Detect Financial Statement Fraud: A Cross-Country Analysis Applied to Wirecard AG. *Journal of Risk and Financial Management*, 18(11), 605. <https://doi.org/10.3390/jrfm18110605>
- Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1986). *Positive accounting theory*. NY: Prentice-Hall.

Πηγές συστηματικής ανασκόπησης

1. Ahmed, I. E. (2020). The qualitative characteristics of accounting information, earnings quality, and islamic banking performance: evidence from the gulf banking sector. *International Journal of Financial Studies*, 8(2), 1-16. <https://doi.org/10.3390/ijfs8020030>
2. Almaharmeh, M. I., Liu, J., & Iskandrani, M. (2024). Analyst coverage and real earnings management: Does IFRS adoption matter? UK evidence. *Heliyon*, 10(11). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e31890>
3. Baig, M., & Khan, S. A. (2016). Impact of IFRS on Earnings Management: Comparison of Pre-Post IFRS Era in Pakistan. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 230, 343-350. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.09.043>
4. Bertoni, M., Candio, P., & Pediroda, V. (2024). Moderating role of voluntary IFRS adoption on earnings management and credit score of private companies. *Finance Research Letters*, 70. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.106369>
5. Brad, L., Dobre, F., Țurlea, C., & Brașoveanu, I. V. (2014). The Impact of IFRS Adoption in Romania upon the Earnings Management of the Bucharest Stock Exchange Entities. *Procedia Economics and Finance*, 15, 871-876. [https://doi.org/10.1016/s2212-5671\(14\)00550-4](https://doi.org/10.1016/s2212-5671(14)00550-4)

6. Delegkos, A. E., Skordoulis, M., & Kalantonis, P. (2025). Business Strategies and Corporate Reporting for Sustainability: A Comparative Study of Materiality, Stakeholder Engagement, and ESG Performance in Europe. *Sustainability (Switzerland)*, 17(19). <https://doi.org/10.3390/su17198814>
7. Dudycz, T., & Prażników, J. (2020). Does the mark-to-model fair value measure make assets impairment noisy?: A literature review. In *Sustainability (Switzerland)* (Vol. 12, Issue 4). MDPI. <https://doi.org/10.3390/su12041504>
8. Elkemali, T. (2025). Does IFRS Adoption Improve Analysts' Earnings Forecasts? Evidence from Saudi Arabia. *Risks*, 13(8). <https://doi.org/10.3390/risks13080152>
9. Hwang, I. T., Hur, K. S., & Kang, S. M. (2018). Does the IFRS effect continue? An international comparison. *Sustainability (Switzerland)*, 10(12). <https://doi.org/10.3390/su10124818>
10. Lee, W. J. (2019). Toward sustainable accounting information: Evidence from IFRS adoption in Korea. *Sustainability (Switzerland)*, 11(4). <https://doi.org/10.3390/su11041154>
11. Luthan, E., Satria, I., & Ilmainir. (2016). The Effect of Good Corporate Governance Mechanism to Earnings Management before and after IFRS Convergence. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 219, 465-471. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.05.021>
12. Mohamed Amer, A. M., Azimli, A., & Wole Adedokun, M. (2024). Can IFRS adoption mitigate earnings management in an emerging market? *Heliyon*, 10(19). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e38226>
13. Mongrut, S., & Winkelried, D. (2019). Unintended effects of IFRS adoption on earnings management: The case of Latin America. *Emerging Markets Review*, 38, 377-388. <https://doi.org/10.1016/j.ememar.2018.11.004>
14. Ningsih, S., Prasetyo, K., Puspitasari, N., Cahyono, S., & Kamarudin, K. A. (2023). Earnings Management and Sustainability Reporting Disclosure: Some Insights from Indonesia. *Risks*, 11(7). <https://doi.org/10.3390/risks11070137>
15. Pereira, C., Monteiro, A., Silva, D., & Lima, A. (2023). Do the Levels of Environmental Sustainability Disclosure and Indebtness Affect the Quality of Earnings? *Sustainability (Switzerland)*, 15(4). <https://doi.org/10.3390/su15042871>
16. Turner, E. H., & Wheatley, C. M. (2024). Cost-Benefit Analysis of International Financial Reporting Standard and Russian Accounting Standard Integration: What Does Comparability Cost? *Journal of Risk and Financial Management*, 17(7). <https://doi.org/10.3390/jrfm17070287>
17. Zúñiga, F., Pincheira, R., Dimter, M., & Quinchel, B. (2025). Integrated Reporting and Assurance in Emerging Economies: Impacts on Market Liquidity and Forecast Accuracy. *Accounting and Auditing*, 1(1), 2. <https://doi.org/10.3390/accountaudit1010002>